

Athos

Porthos

Aramis

TRAJA MUŠKETIERI

d'Artagnan

Alexandre
Dumas

Traja
mušketieri

Alexandre
Dumas
(starší)

Traja mušketieri

Alexandre Dumas (starší)

Krátka anotácia:

Dobrodružstvá d'Artagnana a jeho troch priateľov – mušketierov, ktoré sa odohrali začiatkom 17. storočia na území Francúzska a Anglicka. Nazrieme do zákutia bojov o baštu La Rochelle medzi týmito dvoma veľmocami a rôznych príbehov, ktoré počas tohto obdobia zažili naši povestní štyria hrdinovia – d'Artagnan, Athos, Porthos, a Aramis.

Tiráž:

Titul: Traja mušketieri

Autor: Alexandre Dumas (starší)

Editor a digitalizácia diela: Robert Hodosi

Preklad: Helena Trucarová-Devečková, Andrej Kostolný

Pôvodný názov: Les trois mousquetaires

Rok pôvodného vydania: 1844

E-knihu vydal: Robert Hodosi, Lovce, 2022

Obálku vytvoril: Ján Alexy, Publico

Počet slov: 180 000

Počet strán: 594

PDF => ISBN: 978-80-570-3894-8

(EAN: 9788057038948)

EPUB => ISBN: 978-80-570-3895-5

(EAN: 9788057038955)

MOBI => ISBN: 978-80-570-3896-2

(EAN: 9788057038962)

Obsah

Traja mušketieri

Alexandre Dumas (starší)

Krátka anotácia:

Tiráž:

Predhovor,

PRVÝ DIEL

1*/ Tri dary pána d'Artagnana otca

2*/ V predsieni pána de Tréville

3*/ Audiencia

4*/ Athosovo plece, Porthosov opasok a Aramisova vreckovka

5*/ Kráľovskí mušketieri a gardisti pána kardinála

6*/ Jeho Veličenstvo kráľ Ľudovít xiii.

7*/ Mušketieri doma

8*/ Dvorská intriga

9*/ D'Artagnan vystupuje

10*/ Pasca na myši v sedemnástom storočí

11*/ Intriga sa zamotáva

12*/ George Villiers, vojvoda de Buckingham

13*/ Pán Bonacieux

14*/ Muž z Meungu

15*/ Mužovia v talári a chlapi od meča

16*/ Pán strážca pečate Séguier viac ráz hľadal zvon, aby ním zazvonil, ako to robieval voľakedy.

17*/ Bonacieuxova domácnosť

18*/ Milenec a manžel

19*/ Bojový plán

20*/ Výprava

21*/ Grófka Winterová

22*/ Tanec merlaison

23*/ Lúboštná schôdzka

24*/ Pavilón

25*/ Porthos

26*/ Aramisova téza

27*/ Athosova žena

28*/ Návrat

29*/ Honba za výstrojom

30*/ Milady

DRUHÝ DIEL

1*// Angličania a Francúzi

2*// Obed u prokurátora

3*// Komorná a pani

4*// O Aramisovom a Porthosovom výstroji

5*// V noci je každá mačka čierna

6*// Sen o pomste

7*// Miladino tajomstvo

8*// Ako dostal Athos výstroj bez akejkoľvek námahy

9*// Zjavenie

10*// Hrozné zjavenie

11*// Obliehanie La Rochelle

12*// Anjouské víno

13*// Krčma Pri červenom holubníku

14*// Osožnosť rúr na peci

15*// Manželský výstup

16*// Bašta Saint-Gervais

17*// Porada mušketierov

18*// Rodinná záležitosť

19*// Osud

20*// Rozhovor brata so sestrou

21*// Dôstojník

22*// Prvý deň v zajatí

23*// Druhý deň v zajatí

24*// Tretí deň v zajatí

25*// Štvrtý deň v zajatí

26*// Piaty deň v zajatí

27*// Ako v klasickej tragédii

28*// Útek

29*// Čo sa dialo v Portsmouthe, 23. augusta, 1628

30*// Vo Francúzsku

31*// Kláštor karmelitánok v Béthune

32*// Dvaja démoni

33*// Kvapka vody

34*// Muž v červenom plášti

35*// Súd

36*// Poprava

37*// Záver

38*// Doslov

Koniec

Predhovor,

v ktorom sa dozvedáme, že hrdinovia príbehu, ktorý máme česť čitateľom vyrozprávať, hoci sa im mená končia na „os“ a na „is“, nemajú nič spoločného s mytológiou.

Bude tomu skoro rok, čo som v kráľovskej knižnici pri zbieraní materiálu o Ľudovítovi xiv. náhodou nad'abil na Pamäti pána d'Artagnana, vytlačené v Amsterdame u Petra Rouga – ako väčšina diel onej doby, keď sa spisovatelia usilovali povedať pravdu tak, aby sa za to na nejaký čas nedostali do Bastily. Názov Pamätí ma zväbil: odniesol som si ich, prirodzene, s dovolením pána knihovníka, a hltal som ich.

Nemienim tu rozoberať toto zvláštne dielo, stačí, keď odkážem na tých čitateľov, ktorí vedia oceniť, čo sa o tej-ktorej dobe napísalo. Nájdu v nej portréty načrtnuté majstrovskou rukou. A hoci tie náčrty robili zväčša na dverách kasární a na stenách krčiem, obrazy Ľudovíta xiii., Anny Rakúskej, Richelieua, Mazarina a väčšiny dvoranov tej doby, ktoré tam nájdu, nebudú o nič menej vernejšie než v dejinách pána Anquetila.

Lenže, ako je známe, rozmarného básnikovho ducha neupúta vždy to, o čo sa zaujíma väčšina čitateľov. No i keď obdivujeme spomenuté podrobnosti, ktoré bezpochyby vzbudia aj obdiv iných, našu pozornosť najväčšmi upútalo to, čomu pred nami celkom určite nikto nevenoval ani najmenšiu pozornosť.

D'Artagnan rozpráva, že pri svojej prvej návšteve u kapitána kráľovských mušketierov pána de Tréville stretol v jeho predsieni troch mladých mužov, ktorí slúžili v preslávenom zbore mušketierov. Ich mená boli Athos, Porthos a Aramis. D'Artagnan túžil po cti dostať sa medzi nich.

Priznávame sa, že nás tieto tri mená zarazili a najprv sme si mysleli, že sú to azda len pseudonymy, ktorými chcel možno d'Artagnan zatajiť ich slávne mená. No je možné, že nositelia týchto vypožičaných mien si ich sami zvolili v takej chvíli, keď si zo samopaše, z nespokojnosti alebo z finančnej tiesne obliekali prostý mušketerský plášť.

A od tých čias sme nemali pokoja, kým sme v súčasných dielach nenašli stopu po týchto neobyčajných menách, ktoré tak veľmi podnietili našu zvedavosť.

Iba zo zoznamu kníh, ktoré sme kvôli tomu prečítali, by vznikla celá kapitola, azda veľmi poučná, ale pre čitateľov iste málo zábavná.

Uspokojíme sa teda oznámením, že v okamihu, keď sme znechutení s dlhým, bezvýsledným hľadaním chceli už prerušiť ďalšie bádanie podľa rady nášho slávneho a učeného priateľa Paulina Parisa, našli sme konečne rukopis fóliového formátu zaradený pod číslom 4772 alebo 4773 – na číslo sa už presne nepamätáme – na ktorom bol tento nadpis: „Pamäti pána grófa de La Fère, týkajúce sa niektorých udalostí, čo sa odohrali vo Francúzsku koncom panovania kráľa Ľudovíta xiii. a na začiatku panovania kráľa Ľudovíta xiv.“

Ľahko si predstavíte našu radosť, keď sme pri listovaní v tomto rukopise, našej poslednej nádeji, našli na dvadsiatej strane meno Athos, na dvadsiatej siedmej Porthos a na tridsiatej prvej meno Aramis.

Objaviť celkom neznámy rukopis v dobe, keď historická veda dosiahla takú vysokú úroveň, zdalo sa nám hotovým zázrakom. A preto sme čo najskôr požiadali o povolenie ho vytlačiť. Aby sme sa, reku, v Akadémii pre archeológiu a krásne písomníctvo mohli raz predstaviť zásluhou iných, keby sme sa do nej nedostali vlastnou – čo je veľmi pravdepodobné. A treba podotknúť, že povolenie nám veľmi ochotne udelili. Túto skutočnosť zaznamenávame, aby sme verejne zavrátili zlomyseľníkov, ktorí tvrdia, že žijeme pod vládou, ktorá spisovateľom nežičí.

A tu, hľa, je prvá časť toho drahocenného rukopisu; predkladáme ju čitateľom pod názvom, ktorý jej prislúcha, a s prísľubom, že ak prvá časť dosiahne zaslúžený úspech, o čom nepochybujeme, bezodkladne uverejníme i časť druhú.

A ako sa hovorí, kmotor býva vraj druhým otcom. Upozorňujeme preto čitateľa, že ak v našej práci nájde záľubu alebo sa bude pri nej nudiť, nech to pripíše nám, a nie pánu grófovi de La Fère. Po tomto prikročíme k nášmu príbehu.

PRVÝ DIEL

1*/ Tri dary pána d'Artagnana otca

V prvý pondelok mesiaca apríla 1625 sa zdalo, že mestečko Meung, rodisko autora Románu o ruži, zachvátila revolúcia: akoby z neho hugenoti boli urobili druhú La Rochelle. Mnohí mešťania, keď zazreli po Veľkej ulici utekať ženy a počuli vresk detí na prahoch domov, ponáhľali sa natiahnuť pancier a podopierajúc trochu neisté držanie tela mušketau alebo halapartňou, kráčali k hostincu U slobodného mlynára, pred ktorým sa hemžila veľká, každou minútou vzrastajúca hromada hlučných zvedavcov.

V tých časoch bolo paník až-až, ba sotva prešiel deň, že by niektoré mesto nebolo zaznačilo do svojej kroniky podobnú udalosť. Raz šľachta bojovala medzi sebou; raz kráľ viedol vojnu proti kardinálovi; potom zas Španiel brojil proti kráľovi. A okrem týchto skrytých alebo verejných, tajných alebo zjavných bojov boli tu ešte zlodeji, žobráci, hugenoti, vlci a lokaji, ktorí bojovali proti všetkým. Mešťania boli neprestajne ozbrojení proti zlodejom, proti vlkom, proti lokajom. Často proti šľachte a hugenotom. Niekedy i proti kráľovi – ale nikdy nie proti kardinálovi a Španielovi. Stalo sa teda, že v spomenutý prvý pondelok mesiaca apríla 1625 mešťania, keď počuli lomož, ale nevideli ani žltočervenú zástavu, ani livreje kardinála Richelieua, hrnuli sa ako obyčajne k hostincu U slobodného mlynára. A každý, kto tam prišiel, mohol hneď vidieť a poznať príčinu tejto trmy-vrmy.

Akýsi mladý muž... načrtnime jeho portrét jedným ťahom pera. Predstavte si Dona Quijota, osemnásťročného, bez panciera, bez prilby a bez holenia. Dona Quijota, oblečeného do vlneného kabátca, ktorého modrá farba sa premenila na neurčitý odtieň vínnej usadeniny a nebovomodrej. Tvár podlhovastá a ohorená, vyčnievajúce líčne kosti, ako mávajú šibali; svaly čelustí neobyčajne vyvinuté a to je neklamné znamenie, podľa ktorého poznať Gaskonca i bez baretu. Ale náš mladý muž má baret, ozdobený akýmsi perom. Pohľad priamy a inteligentný; pekne sformovaný orlí nos, priveľký na mladíka, primalý na dospelého človeka. Neskúsené oko by ho mohlo pokladať za sedliackeho syna na cestách, nebyť dlhého meča, ktorý sa mu opáľal na remeni, a udieral po lýtkach

svojho majiteľa, keď kráčal pešo, a jeho koňa po zježenej srsti, keď na ňom sedel.

Lebo náš mladý muž mal koňa, a to koňa takého nápadného, že si ho každý povšimol. Bol to béarnský koník dvanásť až štrnásťročný, žltý, s chvostom bez srsti, ale s odreninami na nohách. Keď kráčal, vešal hlavu hodne nižšie kolien, preto ho nebolo treba šibať bičom – pri tom všetkom ešte stačil denne vykonať svojich osem míľ. Na nešťastie dobré vlastnosti toho koňa tak dôkladne skrývala jeho zvláštna srst' a ťarbavá chôdza, že v dobe, keď sa v koňoch vyznal každý, jeho príchod do Meungu, kam asi pred štvrťhodinou došiel Beaugencyovskou bránou, vyvolal hotovú senzáciu, ktorej neprijemnú príchuť pocítil aj jazdec.

A toto vzrušenie tým väčšmi trápilo mladého d'Artagnana (tak sa totiž volá Don Quijote na tejto druhej Rossinante), že si ako dobrý jazdec uvedomil, ako smiešne vyzerá na takomto koníku. Veru si zhlboka vzdychol, keď mu ho dával do daru otec, pán d'Artagnan. Vedel, že také zviera nie je hodné viac ako dvadsať libier. Je isté, že slová, sprevádzajúce tento dar, boli preňho neoceniteľné.

„Syn môj,“ povedal gaskonský šľachtic čistým béarnským nárečím, ktorého sa Henrich iv. nikdy nevedel zbaviť, „syn môj, tento kôň sa uliahol v dome tvojho otca, bude tomu skoro trinásť rokov, a tam od tých čias žil, preto ho opatruj a šanuj. Nikdy ho nepredaj, dožič mu skončiť od staroby pokojne a dôstojne. A ak s ním potiaheš do boja, šetri ho, ako by si šetril starého služobníka. Pri dvore,“ pokračoval otec, pán d'Artagnan, „ak sa ti dostane tej cti, že tam vkročíš, cti, ku ktorej ťa inak oprávňuje tvoj šľachtický pôvod, reprezentuj dôstojne svoje šľachtické meno, ako ho dôstojne reprezentovali tvoji predkovia vyše päťsto rokov, tak kvôli sebe, ako kvôli svojim. Pod svojimi mám na mysli príbuzných a priateľov. Nikdy nestrp nič okrem toho, čo je od pána kardinála alebo od kráľa. Dnes šľachtic niečo dosiahne iba svojou odvahou, zdôrazňujem, iba svojou odvahou. Kto sa čo len na chvíľku zľakne a otáľa, možno práve tým stráca príležitosť, ktorú mu osud v tej chvíľke podáva. Si mladý, musíš byť udatný z dvoch príčin: po prvé, že si Gaskonec, a po druhé, že si môj syn. Neboj sa nebezpečenstva a vyhľadávaj dobrodružstvá. Dal som ťa vyučiť, ako treba narábať mečom. Máš železné hnáty a oceľové päste. Bi sa pre čokoľvek, a to tým viac, že súboje sú zakázané; práve preto treba mať dvojnásobnú odvalu do bitky. Syn môj, nemám ti čo dať okrem pätnástich toliarov, koňa

a poučenie, ktoré si práve počul. A tvoja matka ti k tomu pridá recept na balzam. Dostala ho od cigánky a má zázračnú moc; zahojí každú ranu, ktorá nezasiahne srdce. Využi ho čo najviac, ži šťastne a dlho. Nemám už čo doložiť, iba jediné slovo, a to je príklad, ktorý maj stále pred očami. Nie vlastný, lebo ja som sa na dvor nikdy nedostal a bojoval som ako dobrovoľník iba v náboženských vojnách. Chcem hovoriť o pánu de Tréville, ktorý bol kedysi mojím susedom a ako decku sa mu dostalo cti hrávať sa s naším kráľom Ľudovítom xiii., pánboh ho zachovaj! Niekedy sa ich hry zvrhli na bitky, v ktorých kráľ nebýval vždy tým mocnejším. Údery, ktoré v nich kráľ utržil, získali pánu de Tréville mnoho úcty a priateľstva. Neskôršie sa pán de Tréville bil s inými. Päťkrát na svojej prvej ceste do Paríža, od smrti nebohého kráľa až do plnoletosti mladého – nepočítajúc vojny a obliehania – sedemkrát a od jeho plnoletosti až podnes azda i stokrát. A tak, hľa, i napriek ediktom, nariadeniam a zákazom – sa stal kapitánom mušketierov, to jest veliteľom légie cézarov. Kráľ si ju veľmi váži a bojí sa jej aj pán kardinál, ktorý sa, ako je známe, tak chytro nenaľaká. Okrem toho pán de Tréville zarobí ročne 10 000 toliarov. Je to teda veľmi veľký pán. A začal ako ty. Chod' ho navštíviť s týmto listom a spravuj sa podľa neho: počínaj si ako on.“

Nato otec, pán d'Artagnan, opásal synovi svoj vlastný meč, nežne ho pobožkal na obidve líca a udelil mu svoje požehnanie.

Pri východe z otcovej izby sa mladý muž stretol s matkou, ktorá ho čakala s povestným receptom. Ak sa bude správať podľa rád, ktoré sme práve spomenuli, bude tento liek často používať. S matkou sa lúčil dlhšie a nežnejšie ako s otcom, nie azda preto, že by pán d'Artagnan nemiloval syna, ktorý bol jeho jediným potomkom, ale pán d'Artagnan bol muž a pokladal by za nedôstojné muža, aby sa poddal citom, kým pani d'Artagnanová bola žena a k tomu ešte matka. Hodne plakala a povedzme na chválu syna, pána d'Artagnana, že napriek mnohému úsiliu, aby sa opanoval, ako sa svedčilo na budúceho mušketiera, predsa len podľahol prírode a tiež hojne ronil slzy, hoci ich aspoň polovicu horko-t'ažko utajil.

A ešte toho istého dňa sa mladý muž vydal na cestu, vystrojený troma otcovskými darmi. Ako sme už spomenuli, bolo to pätnásť toliarov, kôň a list pre pána de Tréville. A rozumie sa, rady dostal iba ako na dôvažok.

S takýmto vademecum (=čo vždy nosím so sebou) bol d'Artagnan telom i dušou vernou kópiou Cervantesovho hrdinu, s ktorým sme ho tak

úspešne porovnali, keď nás povinnosť historika prinútila načrtnúť jeho podobizeň. Kým Don Quijote pokladal veterné mlyny za obrov a barany za vojsko, d'Artagnan pokladal každý úsmev za urážku a každý pohľad za provokáciu. A tak sa so zaťatými päťami uberal z mesta Tarbes do Meungu a cez deň i desaťkrát siahol po meči. No jeho päť predsa nedopadla na nijakú čeľusť a meč neopustil pošvu. Nie že by pohľad na úbohého žltého koníka nebol vyvolal dosť úsmevov na tvárach okoloidúcich, ale skôr preto, že nad koníkom cvendžal meč úctyhodnej veľkosti a nad mečom blýskalo sa oko skôr divoké ako hrdé. Chodci potláčali v sebe veselosť, a keď už nad ich opatrnosťou zvíťazila veselosť, snažili sa usmievať iba polovicou tváre ako antické masky. D'Artagnan ostával nad všetko povznesený a ničím sa nedal popudiť až po nešťastné mesto Meung.

Lenže ako tam zoskočil z koňa pred hostincom U slobodného mlynára bez toho, že by mu bol prišiel niekto, napríklad hostinský, čašník alebo sluha, podržať koňa za uzdu, d'Artagnan zbadal pri dopoly otvorenom okne na prízemí šľachtica pekného vzrastu a hrdého výzoru. Tvár mal trochu nepokojne zmrštenú a zhováral sa s dvomi chlapmi, ktorí ho, ako sa zdalo, úctivo počúvali. D'Artagnan sa podľa svojej obyčaje celkom prirodzene nazdával, že on je predmetom rozhovoru, a načúval. Tentoraz sa d'Artagnan mylil iba spolovice: nezhovárali sa o ňom, ale o jeho koňovi. A zdalo sa mu, že šľachtic vypočítava svojim poslucháčom všetky jeho vlastnosti. Poslucháči, ako som už povedal, šľachtica veľmi pozorne počúvali a podchvíľou vybuchli v hlasitý smiech. A keďže i najmenší úškrn podráždil mladého muža, viete si predstaviť, ako naňho zapôsobila hlučná veselosť.

D'Artagnan chcel predovšetkým preskúmať fyziognómiu nezdvorilca, ktorý sa mu posmieval. Uprel hrdý pohľad na cudzinca a videl pred sebou asi štyridsať až štyridsaťpäťročného muža prenikavých čiernych očí, bledej pleti, s výrazným nosom, s čiernymi starostlivo pristrihnutými fúzmi. Mal na sebe kabátec a krátke fialové nohavice so stuhami tej istej farby, bez ozdôb, okrem obvyklých zástrihov na rukávoch, cez ktoré vykukávala košeľa. Nohavice a kabátec, hoci nové, boli pokrčené ako cestovné šaty, zavreté dlhší čas v kufríku. D'Artagnan to všetko pobadal veľmi rýchlo ako dôkladný pozorovateľ podrobností a bezpochyby vedený i pudom, čo mu veštil, že tento neznámy bude mať veľký vplyv na jeho ďalší život.

Ale vo chvíli, keď d'Artagnan upieral skúmavý pohľad na šľachtica vo fialovom kabáti, šľachtic vyslovil o béarnskej kalike jednu zo svojich najpodarenejších a najvtipnejších poznámok, načo jeho dvaja poslucháči vybuchli v hlasitý smiech. A on sám, zrejme proti svojej obyčaji, ak sa možno tak vyjadriť, dovolil, aby na jeho tvár zablúdil mdlý úsmev. A teraz už nebolo najmenej pochybnosti, že d'Artagnan je naozaj predmetom urážky. D'Artagnan si stiahol baret na oči, a v snahe napodobniť niektoré výrazy dvoranov, odpozorované v Gaskonsku od cestujúceho panstva, podišiel bližšie s jednou rukou na meči a s druhou podopretou v bok. Ale nanešťastie, čím sa viacej približoval, tým väčšmi ho zaslepoval hnev, a namiesto dôstojnej a skvelej reči, akú si pripravoval na výzvu, našiel na jazyku iba surové narážky, ktoré sprevádzal zúrivy posunok.

„Hej, pane,“ zvolal, „pane, čo sa tam skrývate za tú okenicu! Áno, vy, aspoň mi povedzte, čomu sa smejete, a budeme sa smiať spolu.“

Šľachtic pomaly preniesol pohľad z koňa na jazdca, akoby potreboval trochu času, aby pochopil, že tá zvláštna výzva patrí jemu. A keď už o tom nemohol pochybovať, zmraštil trošku obočie a po dosť dlhej prestávke s ironickým prízvukom a neopísateľnou nadutosťou odpovedal d'Artagnanovi:

„Ja nehovorím s vami, pane.“

„Ale ja hovorím s vami, ja!“ zvolal mladý muž v zúfalstve nad takou zmesou nadutosti a zdvorilého vystupovania, slušnosti a pohrdania.

Neznámy ho ešte chvíľku s úsmevom pozoroval a odstúpiac od okna, vyšiel z hostinca a zastal dva kroky od d'Artagnana, práve pred jeho koňom. Jeho pokojné správanie a posmešná tvár zdvojnásobili veselosť tých, s ktorými predtým hovoril a ktorí ostali pri okne.

Keď d'Artagnan videl, že sa k nemu približuje, dopoly vytasil meč z pošvy.

„Tento kôň rozhodne je, alebo lepšie, v mladosti bol záružlím,“ začal hovoriť neznámy, pokračujúc v skúmaní a obracajúc sa na poslucháčov v okne, akoby nebol zbadal zúfalého d'Artagnana, ktorý sa medzitým postavil medzi nich a neznámeho. „Tá farba sa často vyskytuje v botanike, ale u koní je dnes už veľmi vzácna.“

„Iba ten sa vysmieva z koňa, kto sa neopováži vysmievať z pána,“ zvolal zúrive súper pána de Tréville.

„Pane, nesmejem sa často,“ odpovedal neznámy, „o čom môžete súdiť z výrazu mojej tváre. Predsa si však vyhradzujem právo smiať sa, keď sa mi to páči.“

„A ja zase,“ vykrikol d'Artagnan, „ja nechcem, aby sa niekto smial, keď sa mi to nepáči!“

„Naozaj, pane?“ pokračoval neznámy ešte pokojnejšie ako predtým. „Nuž to je celkom v poriadku.“ Zvrtol sa na opätku a strojl sa vrátiť do hostinca veľkou bránou, pod ktorou pri svojom príchode zbadal d'Artagnan stáť osedlaného koňa.

Lenže d'Artagnan nebol z tých, čo ľahko prepustia človeka, ktorý sa ich opovážil vysmiať. Tasil meč a dal sa prenasledovať neznámeho.

„Nože sa obráťte, obráťte sa tak, pán posmievač, aby som vás neudrel od chrbta.“

„Mňa udrieť?! Mňa?!“ odpovedal neznámy, zvrtol sa na opätku a zadíval sa na mladého muža s prekvapením a opovržlivosťou.

„Ale choďte, môj milý, nebláznite.“

Potom polohlasne, akoby len pre seba, pokračoval:

„Škoda. Aký krásny objav by to bol pre Jeho Veličenstvo, ktoré všade hľadá udatných šuhajov, z akých sa regrutujú jeho mušketeri!“

No sotva to vyriekol, d'Artagnan ho zúrivo sekol mečom. Nebyť toho, že šľachtic rýchlo odskočil dozadu, možno by bol žartoval naostatok. Neznámy videl, že tu prestávajú žarty, tasil meč, pozdravil protivníka a vážne sa postavil do strehu. Ale v tom okamihu sa jeho dvaja spoločníci s hostinským vrhli na d'Artagnana a začali ho mlátiť palicami, lopatami a kliešťami. To spôsobilo taký nečakaný a úplný obrat, že kým sa d'Artagnan spamätal a obrátil, aby čelil krupobitiu úderov, d'Artagnanov protivník pokojne schoval meč do pošvy, prestal byť účinkujúcim a zrazu sa stal divákom zápasu; túto úlohu prijal celkom ľahostajne, ale pritom hundral:

„Aká pliaga sú títo Gaskonci! Posad'te ho na jeho oranžovú kaliku a nech si ide.“

„Ale nie skôr, kým ťa zabijem, ty zbabelec!“ zakričal d'Artagnan, bránil sa, ako len mohol, a neustúpil ani len o krok trom protivníkom, ktorí ho zasypávali údermi.

„Zase jeden gaskonský kúsok,“ mrmlal šľachtic. „Namojveru, tí Gaskonci sú nepolepšiteľní! Nuž pokračujte v tanci, keď si to praje. Keď sa unaví,

povie nám, že má toho dost’.“

Lenže neznámy ešte nevedel, s akým tvrdohlavcom má do činenia. D'Artagnan nebol z tých, čo prosia o milosť. Boj ešte pokračoval niekoľko sekúnd.

Konečne vypadol vysilenému d'Artagnanovi z ruky meč, ktorý úder palice zlomil na dvoje. Iný úder ho zasiahol do čela a čoskoro sa zvalil krvácajúci a takmer v bezvedomí.

A to sa stalo vo chvíli, keď sa obyvatelia mesta zo všetkých strán začali hrnúť na miesto divadla. Hostinský s čašníkami v obave pred škandálom odniesli raneného do kuchyne, kde ho trochu ošetrili.

Šľachtic sa vrátil na svoje miesto v okne a s istým nepokojom hľadel na zástup, ktorý sa mu začal nepáčiť.

Vrzli dvere. Hostinský sa prišiel spýtať, či mu d'Artagnan neublížil.

„Tak ako sa má ten šialenec?“ spýtal sa hostinského.

„Vašej Excelencii sa nič nestalo?“ hostinský na to.

„Mne nič nie je, milý pán hostinský, ale vy mi povedzte, čo je s naším mládencom.“

„Je mu lepšie,“ povedal hostinský, „načisto zamdlel.“

„Naozaj?“ spýtal sa šľachtic.

„A ešte než zamdlel, pozbieral všetky sily a volal vás, jednoducho vás vyzýval.“

„Ten chlapík je vtelený diabol!“ zvolal neznámy.

„Oj nie, Vaša Excelencia, to nie je diabol,“ odvetil hostinský s opovrhlivým posunkom, „kým ležal omdletý, prekutali sme ho. A v uzlíku má iba jednu košeľu a v peňaženke iba dvanásť toliarov. Ale to mu nevadilo, aby napoly zamdletý nepovedal, že keby sa niečo také prihodilo v Paríži, okamžite by ste to oľutovali, kým tuná to oľutujete až neskoršie.“

„Tak to bude nejaký prestrojený princ,“ chladno odvetil neznámy.

„Hovorím vám to preto, vznešený pane,“ pokračoval hostinský, „aby ste sa mali na pozore.“

„A nikoho nemenoval vo svojej zlosti?“

„Ba áno, udieral si po vrecku a hovoril: „Uvidíme, čo povie pán de Tréville na túto urážku svojho chránenca.“

„Pán de Tréville?“ odpovedal neznámy a zvažnel. „Udieral si po vrecku a vyslovoval meno pána de Tréville?... No, milý pán hostinský, a kým ten

váš mladý muž bol v bezvedomý, som pevne presvedčený, že ste iste pozreli i do toho vrecka. Čože tam má?“

„List pre pána de Tréville, kapitána mušketierov.“

„Ozaj?“

„Tak ako to mám česť vravieť Vašej Excelencii.“

Hostinský, ktorý nejavil mnoho dôvtipu, vôbec nezbadal, aký dojem vyvolali jeho slová na tvári neznámeho. Neznámy odišiel do okna, kde sa opieral o lakeť, a nepokojne stiahol obrvy.

„Doparoma!“ hundral si pomedzi zuby. „Že by mi de Tréville posielal tohto Gaskonca? Je veľmi mladý! Lenže úder mečom ostane úderom, nech je, aký chce byť mladý, kto ho zasadí. A pred dieťaťom sa človek má možno ešte menej na pozore ako pred iným. Niekedy stačí malá prekážka, aby zmarila veľký zámer.“

A neznámy sa na niekoľko minút zadumal.

„Nuž, akože, hostinský,“ povedal, „nezbavíte ma toho šialenca? Nemám svedomie ho zabiť, ale,“ doložil s chladným a hrozivým výrazom, „predsa mi prekáža. Kde je?“

„V ženinej izbe, na prvom poschodí, kde ho preväzujú.“

„A handry a uzlík má pri sebe? Kabátec si nezobliekol?“

„Ba áno, to všetko ostalo dolu v kuchyni. Ale ak vám ten šaľo prekáža...“

„Pravdaže. Robí škandál vo vašom hostinci, čo počestní ľudia neznesú. Chod'te, pripravte mi účet a oznámte to môjmu lokajovi.“

„Čože? Pán chce už odísť?“

„Viete to dobre. Veď som vám rozkázal, aby ste mi dali osedlať koňa. Neposlúchli ste ma?“

„Ba áno, ako sa o tom Vaša Excelencia mohla presvedčiť. Kôň je pod veľkou bránou pripravený na odchod.“

„Dobre, urobte teda, čo som vám povedal.“

„No pekne, vari sa bojí takého chlapčiska?“ povedal si hostinský.

Ale neznámeho rozkazujúci pohľad ho hneď zarazil, pokorne sa pozdravil a vyšiel.

„Nesmie sa stať, aby tento blázon zbadal milady (=milejdy),“ pokračoval neznámy. „Čo nevidieť tu bude, ba už sa i oneskorila. Rozhodne bude lepšie, keď sadnem na koňa a pôjdem jej naproti... Keby som sa len mohol dozvedieť obsah listu pre pána de Tréville!“

A neznámy hundrúc, zamieril do kuchyne.

Medzitým sa hostinský, ktorý nepochyboval o tom, že mladíkova prítomnosť prinútila neznámeho utekať z hostinca, vrátil k žene a pána d'Artagnana našiel konečne pri vedomí. Oznamoval mu, že by mu polícia mohla robiť nepríjemnosti za hádku, ktorú vyvolal s takým veľkým pánom. Podľa mienky hostinského neznámy musel byť veľký pán. Presvedčil d'Artagnana, aby napriek všetkej slabosti vstal a pokračoval v ceste. D'Artagnan vstal ešte napoly omámený, bez kabátca, s hlavou obviazanou šatkami a postrkovaný hostinským schádzal dolu schodmi. Ale ako došiel ku kuchyni, prvý mu padol do oka jeho odporca, čo sa pokojne rozprával pri schodíku ťažkého koča, do ktorého boli zapriahnuté dva silné normandské kone.

A tá, s ktorou sa rozprával a ktorej hlava sa zjavila v dvierkach koča, bola žena dvadsať alebo dvadsaťdvaročná. Spomenuli sme, ako rýchlo si vedel d'Artagnan prezrieť celú tvár; už na letmý pohľad zbadal, že žena je mladá a krásna. A tá krása ho dojala tým väčšmi, že o nej vôbec nechyrovali v južných krajoch, kde doteraz d'Artagnan býval. Bola to bledá plavovláska, mala dlhé, až na ramená splývajúce kučeravé vlasy, veľké žiarivé belasé oči, červené pery a úbelové ruky. S neznámym hovorila veľmi živo.

„Jeho Eminencia mi teda nariaduje...“ hovorila dáma.

„Hneď sa vrátiť do Anglicka a okamžite mu oznámiť, ak by vojvoda odišiel z Londýna.“

„A ďalšie pokyny pre mňa?“ spýtala sa krásna cestovateľka.

„Sú zatvorené v tejto skrinke, ktorú otvoríte až na druhom brehu kanála La Manche.“

„Dobre. A čo vy?“

„Ja? Ja sa vrátim do Paríža.“

„Ani nepotrestáte to bezočivé chlapčisko?“ spýtala sa dáma.

Neznámy chcel odpovedať, lenže ako otváral ústa, ku dverám brány skočil d'Artagnan, ktorý všetko vypočul.

„Skôr to bezočivé chlapčisko potrestá tých ostatných,“ zakričal, „a pevne dúfam, že tentoraz mu ten, koho má potrestať, neutečie ako prvý raz.“

„Že mu neutečie?“ odpovedal neznámy a stiahol obočie.

„Pamätajte,“ zvolala milady, keď videla, že šľachtic siaha po meči, „že najmenšie oneskorenie môže všetko pokaziť.“

„Máte pravdu,“ zvolal šľachtic, „choďte teda svojou cestou a ja pôjdem svojou.“

Kývnutím hlavy pozdravil dámu, vyšvihol sa na koňa, kým kočiš na kozlíku divo pošibal kone. Obidvaja cválali po ulici opačným smerom.

„A váš účet,“ kričal hostinský, keď videl, že sa host' vzd'ala'uje a ani účty nevyrovnal; jeho doterajšia úcta k nemu sa zmenila na hlbokú opovržlivosť.

„Zaplať ty hlupák,“ zakričal cestujúci v cvale na svojho lokaja. Lokaj hodil k nohám hostinského dva či tri strieborniaky a pustil sa do cvalu za pánom.

„Lotor darebácky, taký kadejaký falošný šľachtic!“ volal d'Artagnan a sám sa pustil za lokajom.

Ale ranený bol ešte príliš slabý, aby zniesol také silné vzrušenie. Sotva urobil desať krokov, zazvonilo mu v ušiach, chytil ho závrat, zahmlievalo sa mu v očiach a spadol naprostred ulice, pričom neprestajne volal:

„Darebák! Darebák! Darebák!“

„Je to naozaj darebák,“ hundral hostinský, ako sa približoval k d'Artagnanovi. Chcel si líškaním získať toho úbohého chlapca, ako v bájke volavka vábi slimáka.

„Veru, veľký darebák,“ šeptal d'Artagnan, „ale ona bola veľmi krásna!“

„Kto, ona?“ spýtal sa hostinský.

„Milady,“ šeptal d'Artagnan.

A zamdlel po druhý raz.

„Nevadí,“ povedal si hostinský, „strácam dvoch, ale tento mi ostáva a určite si ho ponechám aspoň niekoľko dní. Ešte vždy to znamená jedenásť toliarov.“

Vieme, že d'Artagnanovi ostalo v peňaženke práve jedenásť toliarov. Hostinský totiž počítal, že choroba potrvá jedenásť dní a že za každý deň mu bude rátať po toliari, lenže počítal bez cestujúceho. Na druhý deň ráno o piatej hodine d'Artagnan vstal, sám zišiel do kuchyne a okrem iných vecí, ktorých zoznam sa nám nezachoval, žiadal víno, olej, rozmarín, a s matkiným receptom v ruke si pripravil balzam, ktorým si natrel početné rany. Sám si prikladal obklady a odmietol každú lekársku pomoc. Vďaka účinku cigánkinej masti a možno i neprítomnosti lekárov, d'Artagnan sa pozbieral ešte toho dňa večer a na druhý deň ráno bol už skoro úplne zdravý.

Ale keď chcel platiť za rozmarín, olej a víno, čo bolo jeho jediným výdavkom (lebo zachovával prísnu diétu, kým jeho žltý kôň, aspoň podľa tvrdenia hostinského, zožral trikrát viac, ako by sa dalo súdiť podľa jeho chatrného výzoru), d'Artagnan našiel vo vrecku iba peňaženku z ošúchaného zamatu a v nej jedenásť toliarov, ale list pre pána de Tréville z nej zmizol.

Mladý muž začal veľmi trpezlivo hľadať list. I dvadsaťkrát obrátil a vyvrátil všetky vrecká, vyberal a prekladal veci v svojom uzlíku, a keď sa presvedčil, že list už nenájde, tak sa nazlostil, že by bol takmer potreboval novú dávku vína, oleja a rozmarínu. Keď hostinský videl, ako sa mladý zúrivec znova rozpaľuje a vyhráža, že v hostinci všetko dodrúžga, ak sa mu list nenájde, pochytil kutáč, žena metlisko a čašníci palice, ktoré použili deň predtým.

„Môj odporúčací list!“ kričal d'Artagnan. „Môj odporúčací list! Bohuprisahám! Pobijem vás ako muchy!“

Na šťastie jedna okolnosť zabránila, aby mladý muž splnil svoju hrozbu: meč sa mu totiž zlomil v prvej bitke, na čo on celkom zabudol. Preto keď d'Artagnan chcel naozaj tasiť meč, zbadal, že je ozbrojený iba kýpťom sotva osem či desať palcov dlhým, ktorý hostinský starostlivo zastrčil do pošvy. Druhú časť meča si hostinský šikovne privlastnil, aby z nej spravil špikovačku. Lenže ani tento podvod by nebol ochladil nášho prchkého mladíka, keby hostinskému nebolo prišlo na um, že cestujúci hľadá celkom vážne stratený list.

„Ale naozaj,“ povedal a kutáč v ruke mu ovisol, „kde je ten list?“

„Áno, kde je ten list?“ kričal d'Artagnan. „Vopred vás upozorňujem, že je to list pre pána de Tréville a musí sa nájsť. Ak sa nenájde, on si ho už sám dá pohľadať!“

A táto vyhrážka dovŕšila strach hostinského. Vojaci, ba i mešťania, po kráľovi a pánu kardinálovi možno najčastejšie spomínali meno pána de Tréville. Bol tu, pravda, ešte i páter Jozef. Ale jeho meno vyslovovali len potichu, taký veľký strach vzbudzovala šedá eminencia, ako volali kardinálovho dôverníka. Hostinský teda odhodil kutáč, rozkázal žene, aby to isté urobila s metliskom a čašníci s palicami, potom sám dal príklad a začal hľadať stratený list.

„Bolo v tom liste dačo cenného?“ spýtal sa hostinský po chvíli daromného hľadania.

„Sto hromov, veru bolo!“ zvolal Gaskonec, ktorý sa spoliehal, že mu list prekliesni cestu na kráľovský dvor, „bol v ňom môj majetok.“

„Vari poukazy na Španielsko?“ spýtal sa znepokojený hostinský.

„Poukazy na osobitnú pokladnicu Jeho Veličenstva,“ odpovedal Gaskonec. Dúfal, že sa pomocou toho odporúčania dostane do kráľovských služieb, a myslel si, že môže dať takú trochu odvážnu odpoveď bez toho, že by podvádzał.

„Dočerta!“ zvolal hostinský beznádejne.

„Ach, keby len to!“ pokračoval d'Artagnan s vrodenu národnou hrdosťou, „keby len to! Peniaze nie sú nič: ten list bol pre mňa všetkým. Radšej by som stratil tisíc pistolí ako ten list.“

Nebol by sa obával povedať hoci dvadsaťtisíc, ale bránil mu v tom akýsi mladický stud.

V hlave hostinského, ktorý preklínal čertov-diablov, a predsa nič nenašiel, zrazu čosi prebleslo.

„Ten list nie je stratený,“ skričal.

„Ach!“ vzdychol si d'Artagnan.

„Nie! Ukradli vám ho.“

„Ukradli! A kto?“

„Ten šľachtic, včera. Vošiel do kuchyne, kde visel váš kabátec. Bol tam sám. Stavím sa, že ho on ukradol.“

„Myslíte?“ odpovedal d'Artagnan málo presvedčený, lebo sám najlepšie poznal čisto osobnú dôležitosť listu a nevidel v ňom nič, prečo by sa mal naň niekto ulakomiť. Bolo zrejmé, že nikto zo zamestnancov ani z prítomných cestujúcich by nebol nič získal, keby sa stal majiteľom toho papiera.

„Hovoríte teda,“ pokračoval d'Artagnan, „že upodozrievate toho neslušného šľachtica?“

„Hovorím vám, že som si tým istý. Keď som mu spomenul, že vaša urodzenosť je chránencom pána de Tréville, ba že máte i list pre toho slávneho šľachtica, zdal sa mi veľmi znepokojený. Spýtal sa, kde by ten list mohol byť, a bez meškania zišiel do kuchyne, lebo vedel, že tam visí váš kabátec.“

„On ma teda okradol,“ odpovedal d'Artagnan. „Budem si sťažovať pánu de Tréville a pán de Tréville si bude sťažovať kráľovi.“

Nato dôstojne vytiahol z vrecka dva toliare a podal ich hostinskému, ktorý ho vyprevádzal s klobúkom v ruke až ku dverám. Vysadol na žltého koňa, ktorý ho bez ďalšej príhody zanesol až k bráne Saint Antoine v Paríži, kde ho majiteľ predal za tri toliare. Bola to veľmi dobrá cena, keď uvážime, že ho d'Artagnan na poslednej etape cesty veľmi preťažil. Ba i koniar, ktorý ho kúpil od d'Artagnana za spomínanú cenu, sa netajil pred mladíkom, že takú vysokú cenu dal zaň iba pre jeho nezvyčajnú farbu.

D'Artagnan vošiel teda do Paríža pešo, s uzlíkom pod pazuchou, a túlal sa tak dlho, kým nenašiel izbu v podnájme, čo mala vyhovovať jeho nepatrným finančným prostriedkom. Bola to akási manzarda blízko Luxemburského paláca na Hrobárskej ulici.

D'Artagnan zaplatil nájomné, usalašil sa v byte a zvyšok dňa strávil tým, že si obruboval kabátec a nohavice, na čo mu ešte matka odstrihla pásiky z takmer nového kabátca pána d'Artagnana otca a dala mu ich potajomky. Potom zašiel na nábrežie de la Ferraille, kde si dal prikúť oceľ na meč. Odtiaľ sa vrátil do Louvra, aby sa od prvého mušketiera, ktorého stretne, prezvedel niečo o paláci pána de Tréville v ulici Vieux-Colombier, to jest práve v susedstve d'Artagnanovho bytu. Táto náhoda sa mu zdala šťastnou predzvesťou úspechu jeho cesty. Napokon, spokojný so svojím správaním v Meungu, bez najmenších výčitiek z minulosti, s dôverou k prítomnosti a s nádejami do budúcnosti, ľahol si a zaspal spánkom spravodlivých. Spánok potrval až do deviatej hodiny ráno, ako spávajú dedinčania. Potom vstal a vybral sa k povesnému pánu de Tréville, podľa otcovho hodnotenia k tretej osobnosti v kráľovstve.

2*/ V predsieni pána de Tréville

Pán de Troisville, ako sa jeho rodina menovala ešte v Gaskonsku, alebo pán de Tréville, ako sa nakoniec menoval v Paríži, začal práve tak ako d'Artagnan, totiž bez jediného su, ale s veľkou zásobou smelosti, duchaplnosti a chápavosti. A tak sa stáva, že i chudobný gaskonský šľachtic dostáva v svojich nádejach väčšie otcovské dedičstvo než najbohatší périgourský alebo berrichonský šľachtic v skutočnosti. Jeho bezočivá odvaha, a ešte bezočivejšie šťastie, keď údery padali ako krupobitie, vytlačili ho až na vrchol namáhavého rebríka, ktorý sa volá priazňou dvora a ktorého šteble on bral po štyri.

Bol kráľovým priateľom, ktorý, ako je známe, veľmi si ctil pamiatku svojho otca Henricha iv. Otec pána de Tréville mu slúžil tak verne vo vojnách proti Lige, že i pri nedostatku peňazí – ktoré Béarnanovi chýbali po celý život a on ustavične splácal dlhy jediným, čo si nemusel nikdy od nikoho požičiavať, totiž rozumom – teda ako hovoríme, i pri nedostatku peňazí mu dal právo po návrate do Paríža, aby si zvolil do erbu zlatého leva s nápisom: fidelis et fortis (=verný a silný). To bolo mnoho pre česť, ale dosť málo k blahobytu. A keď preslávený druh veľkého Henricha umrel, zanechal pánu synovi ako jediné dedičstvo meč a erbové heslo. A vďaka tomuto dvojitému daru a nepoškvrnenému menu, ktoré ho sprevádzalo, prijali pána de Tréville do domu mladého princa, kde tak dobre narábali mečom a bol taký verný svojmu heslu, že Ľudovít xiii., jeden z najlepších šermiarov kráľovstva, hovorieval, že keby mal priateľa, ktorý by sa išiel biť, by mu za sekundanta poradil najprv seba, potom pána de Tréville, ba možno pána de Tréville ešte pred sebou.

Ľudovít xiii. bol de Trévillovi opravdivo naklonený, po kráľovsky a sebecky síce, no predsa len naklonený. V tých neblahých časoch sa každý rád obklopoval ľuďmi, ako bol de Tréville. Mnohí si mohli voliť za heslo prívlastok silný, ktorý tvoril druhú polovicu jeho erbového hesla, ale málo šľachticov si mohlo nárokovať prívlastok verný, ktorý tvoril jeho prvú polovicu. De Tréville patrila medzi týchto druhých. Bol z tých vzácných hostí, u ktorých vládne psia poslušnosť, slepá oddanosť, bystré oko, a pohotová ruka. Akoby mal oči iba na to, aby videli, či je kráľ s niekým nespokojný, a ruku, aby udrela každého odporcu, či je to v Besme, Maurevers, Poltrot de Méré, alebo Vitry. De Trévillovi sa dosiaľ nenaskytla

príležitosť, ale číhal na ňu a dúfal, že ju chmatne za pačesy, ak sa mu raz pripletie pod ruku. Ľudovít xiii. povýšil pána de Tréville na kapitána svojich mušketierov, ktorí boli Ľudovítovi xiii. svojou oddanosťou a či skôr fanatizmom tým, čím bola Henrichovi iii. jeho stráž a Ľudovítovi xvi. škótska garda.

A v tomto ohľade kardinál nezaostával za kráľom. Keď videl úžasnú elitu, ktorou sa obklopoval Ľudovít xiii., aj tento druhý a či skôr prvý kráľ Francúzska chcel mať svoju gardu. Mal teda tiež svojich mušketierov ako Ľudovít xiii. A bolo vidieť, ako tieto dve mocnosti závidia pri výbere mužov do svojich služieb; mužov, ktorí sa preslávili tým, že výborne narábali mečom nielen vo francúzskych provinciách, ale i v cudzích štátoch. Richelieu sa večer pri šachu často hádal s Ľudovítom xiii., ktorý z nich má lepších služobníkov. Každý vychvaľoval správanie a odvahu svojich, a hoci nahlas brojili proti súbojom a potýčkam, potichu ich podnecovali a pociťovali úprimný zármutok alebo nesmiernu radosť z porážky alebo víťazstva svojich ľudí. Tak aspoň píše vo svojich Pamätiach muž, ktorý sa zúčastnil na mnohých víťazstvách a na niekoľkých porážkach.

De Tréville využil slabú stránku svojho pána a jej mohol ďakovať za dlhú a trvalú kráľovu priazeň, hoci kráľ nezanechal po sebe povesť, že by bol býval príliš verný priateľom. Jeho mušketieri tak provokatívne vykračovali pred kardinálom Armandom Duplessisom, že sa od zlosti len tak ježili šedivé fúzy Jeho Eminencie. De Tréville sa výborne vyznal vo vojenskom umení oných čias. Keď sa nežilo na útraty nepriateľa, žilo sa na útraty krajanov: jeho vojaci tvorili légie všetkými masťami mazaných čertov, ktorým nikto okrem neho nerozkázal.

Rozgajdaní, dorúbaní, opití sa potľkali kráľovi mušketieri a či skôr mušketieri pána de Tréville po krčmách, promenádach, na verejných hrách, s krikom, že sa len tak ozývalo. Vykrúcali si fúzy, rinčali mečmi, s rozkošou vrážali do gardistov pána kardinála, keď ich stretli. Na ulici na nich tasili meče s tisícorakými žartmi. Niekedy mušketierov i zabili, lenže v tom prípade si boli istí, že ich oželejú a pomstia. Často oni zabíjali, pričom si boli istí, že nesplesnejú v žalároch, veď pán de Tréville je tu na to, aby ich vyslobodil. A preto títo chlapi vynášali do neba pána de Tréville a zbožňovali ho; ale hoci to boli ľudia drsní a nebojácni, triasli sa pred ním

ako žiačikovia pred učiteľom: poslúchali každé jeho slovíčko, hotoví dať sa zabiť, ak si zaslúžili i tú najmenšiu výčitku.

Pán de Tréville využil túto silnú páku predovšetkým v prospech kráľa a jeho priateľov – potom pre seba a svojich priateľov. A jednako v nijakých Pamätiach, hoci ich máme z tej doby mnoho, nenájdeme, že by tohto statočného šľachtica niekto obviňoval. Dokonca ani nepriatelia, a mal ich veru dosť medzi ľuďmi pera a meča. Opakujeme, nikde nenájdeme, že by tohto šľachtica obviňovali, pretože si dáva platiť za pomoc svojich fanatických prívržencov. I keď báječne vedel snovať intrigy, v čom sa vyrovnal najväčším vtedajším intrigánom, ostal čestným človekom. Okrem toho i vo veľkých potýčkach, ktoré človeka ochromujú, a v namáhavých cvičeniach, ktoré unavujú, patril k najgalantnejším poval'ačom a najjemnejším donchuanom, a bol najvyberanejším rečníkom svojej doby. O skvelej kariére pána de Tréville sa hovorilo ako pred dvanástimi rokmi o pánu de Bassompierrovi – a to už niečo znamenalo. Nuž kapitána mušketierov obdivovali, báli sa ho a milovali, čo je vrcholom slávy a ľudského šťastia.

Ľudovít xiv. pohltil všetky malé hviezdy svojho dvora, aby prispeli k jeho vlastnej obrovskej žiare. Ale jeho otec, slnko pluribus impar (=mnohých prevyšujúce), ponechal každému obľúbencovi jeho osobnú žiaru a každému dvoranovi osobnú hodnotu. Okrem povinných audiencií u kráľa a kardinála bolo vtedy v Paríži vyše dvesto menších audiencií, medzi ktorými návštevy u pána de Tréville boli najvyhľadávanejšie.

Dvor jeho paláca v ulici Vieux-Colombier v lete od šiestej a v zime od ôsmej hodiny ráno sa podobal vojenskému táboru. Asi päťdesiat či šesťdesiat mušketierov sa tam akoby striedalo, aby ich bolo stále impozantné množstvo, jednotaj sa tu prechádzali ozbrojení a pripravení na všetko. Po širokárskych schodoch – na ktorých by za dnešnej civilizácie postavili celý dom – vystupovali a zostupovali parížski prosebníci, ktorí sa uchádzali o priazeň, vidiecki šľachtici, prosiaci o prijatie do vojska, vyfintení lokaji, oblečení do šiat všetkých farieb, ktorí prinášali pánu de Tréville odkazy od svojich pánov. V predsieni na dlhých polkruhových laviciach odpočívali vyvolenci, totiž tí, ktorých pozvali. Od rána do večera sa tu ozýval lomož, kým vo vedľajšej pracovni pán de Tréville prijímal návštevy, vypočúval sťažnosti, vydával rozkazy a ako kráľ z balkóna

v Louvri aj on si mohol stať k oknu a odtiaľ vykonať prehliadku mužstva a zbraní.

Toho dňa, keď ta prišiel d'Artagnan, bol nával ohromný, najmä pre vidiečana, prichádzajúceho z dediny. Je síce pravda, že ten vidiečan bol Gaskonec a d'Artagnanovi krajanovia najmä v tej dobe mali povest', že sa ľahko nezľaknú. A skutočne, ako prešiel človek cez masívnu bránu, obitú klinecami so štvorhrannými hlavičkami, ocitol sa v dave ozbrojených mužov, ktorí na dvore šermovali, vykrikovali jeden na druhého, hádali sa a hrali. Ak si niekto chcel prekliesniť cestu tým zvíreným davom, musel byť dôstojníkom, veľkým pánom alebo krásnou dámou.

V tejto trme-vrme si náš mladý muž razil cestu s tlúčim srdcom. Vše si naprával meč, opálajúci sa mu pozdĺž chudých nôh, a jednou rukou si pridržal vrch klobúka s poloúsmevom rozpačitého dedinčana, ktorý sa usiluje tváriť prirodzene. Keď sa prešmykol popri niekoľkých hlúčkoch, si voľnejšie vydýchol, ale cítil, že sa obracajú, aby si ho obzerali. A d'Artagnan, ktorý mal dosiaľ o sebe dosť dobrú mienku, prvý raz v živote sa zdal sebe samému smiešnym.

A keď došiel ku schodisku, to bolo ešte horšie. Na prvých schodoch sa štyria mušketeri bavili cvičením – ktoré hneď opíšeme – a desať či dvanásť kamarátov čakalo na medziposchodí, kým príde na nich rad, aby ich vystriedali.

Jeden z nich stál na vyššom stupienku s vytaseným mečom, aby zabránil, lepšie povedané, sa usiloval zabrániť iným trom výstup.

Tí traja s ním šermovali veľmi pružnými mečmi. D'Artagnan spočiatku pokladal tieto meče za fleurety na šermovanie s guľôčkou na konci, ale podľa viditeľných škrabnutí čoskoro zbadal, že, naopak, každý meč je čo najostrejšie nabrúsený a každému zaškrabnutiu sa rehotali nielen diváci, ale i šermujúci hráči ako blázni.

Ten, ktorý práve v tej chvíli ovládal stupienok, vedel udržať protivníkov v úctyhodnej vzdialenosti. Okolo neho sa utvoril kruh: dohodli sa, že ten, koho zasiahnu, vypadne z hry a stratí poradie na audienciu v prospech toho, kto ho zasiahol. Za päť minút zasiahol všetkých troch: jedného na zápästí, druhého na brade a tretieho na uchu, kým jeho na vyššom schodíku nik nezasiahol. Podľa dohodnutej podmienky sa za tú šikovnosť dostal na audienciu skôr ako tí traja. Hoci si náš mladý cestovateľ nerád priznával, že sa niečomu čuduje, táto kratochvíľa ho udivila. Doma,

na vidieku, kde sa predsa hlavy dost' rýchlo rozpaľujú, videl dost' predohier súbojov, ale gaskonský kúsok týchto štyroch hráčov sa mu zdal šikovnejším ako všetky ostatné, o ktorých dosiaľ počul aj v samotnom Gaskonsku. Zdalo sa mu, že sa dostal do rozprávkovej krajiny obrov, v ktorej sa ocitol Gulliver a kde dostal taký ohromný strach. Lenže nebol ešte pri cieli, ostávalo mu medziposchodie a predsieň.

Na medziposchodí sa nešermovalo: rozprávali sa tam príhody o ženách a v predsieni pretriasali udalosti z dvora. Na medziposchodí sa d'Artagnan pýril, v predsieni sa zachvel. Jeho vzrušenej a nepokojnej obrazotvornosti, s ktorou sa v Gaskonsku stal postrachom mladých komorných a často i mladých paničiek, sa nikdy ani len nesnívalo čo len o polovičke ľubostných zázrakov a ani o štvrtine galantných hrdinstiev, zveličovaných ešte dobre známymi menami a veľmi málo zakrývanými podrobnosťami. A ak jeho lásku k dobrým mravom na medziposchodí urazili, v predsieni jeho úcta voči kardinálovi utrpela nesmierny otras. Tu na svoj veľký úžas počul d'Artagnan veľmi zvysoka kritizovať politiku, pred ktorou sa triasla celá Európa. Tu sa dozvedel o súkromnom kardinálovom živote, do ktorého sa usiloval vniknúť ne jeden veľký a mocný pán, a všetci za to hanebne pykali. Ten veľký muž, ktorého si tak úprimne ctí d'Artagnanov otec, bol terčom posmechu mušketierov pána de Tréville, ktorí sa vysmievali jeho krivým nohám a nahrbenému chrbtu. Niektorí spievali pesničky o pani d'Aiguillone, jeho milenke, a o jeho neteri, pani de Combalet. Iní zas kuli plány proti pážatám a gardistom kardinála-vojvodu – všetko také veci, ktoré sa d'Artagnanovi zdali úžasnými nemožnosťami.

Ale keď v tých žartoch o kardinálovi prišlo náhodou do reči kráľovo meno, zatíchli, akoby im niekto zamkol ústa. Každý sa váhavo obzrel, akoby sa bál indiskrétnosti dverí kancelárie pána de Tréville. Keď však znovu nejaká narážka nastolila rozhovor o Jeho Eminencii, vrátili sa výbuchy veselosti a nešetrilo sa svetlom, aby odkryli každý jeho čin.

„Namojveru, to sú ľudia, ktorí sa chcú dostať do Bastily,“ myslel si prestrašený d'Artagnan, „alebo chcú, aby ich повеšali a možno mňa s nimi, že som ich počúval, lebo ma budú pokladať za spoluvinníka. Čo by povedal môj otec, ktorý mi tak veľmi kládol na srdce, aby som si ctí kardinála, keby sa dozvedel, do akej pohanskej spoločnosti som sa dostal?“

Nemusím ani povedať, že sa d'Artagnan neopovážil zamiešať do rozhovoru. Iba vytriešťaľ očí, ostril uši a napínal všetkých päť zmyslov, aby mu nič neušlo. A hoci dôveroval otcovmu odporúčaniu, cítil, že jeho pud skôr schvaľuje, než haní všetko, čo sa tu deje.

Pretože ho však zástup dvoranov pána de Tréville nepoznal, lebo ho videli medzi sebou prvý raz, prišli sa ho spýtať, čo si želá. Na túto otázku d'Artagnan veľmi pokorne vyslovil svoje meno, zdôraznil názov svojho kraja a prosil komorníka, ktorý mu túto otázku položil, aby mu vyžiadal u pána de Tréville krátku audienciu, čo ten protektorským tónom sľúbil hneď vykonať.

Keď sa d'Artagnan čiastočne spamätal z prvého prekvapenia, mal ešte čas si obzrieť odev a tváre prítomných.

V prostriedku veľmi živej skupiny stál mušketier mohutnej postavy, sebavedomého výzoru a v takých neobyčajných šatách, že upútal na seba všetku pozornosť. Nemal na sebe kabát uniformy, ktorý, mimochodom povedané, nebol povinný v tej dobe menšej voľnosti. Mal priliehavé šaty blankytnej farby, trochu vyblednuté a ošúchané, a cez ne prepásaný zlatom vyšívany opasok. Opasok sa lisol ako voda, keď na ňu pripeká slnko. Dlhý plášť z purpurového zamatu mu graciózne splýval z pliec, napredku odhaľoval len spomenutý nádherný opasok.

Tento mušketier sa práve vrátil zo stráže a žaloval sa, že je prechladnutý, a afektovane pokašľával. Keď si medzi rečou poprával plášť a pohrdavo hladil fúzy, každý s nadšením obdivoval jeho vyšívany opasok, a d'Artagnan nadovšetko.

„Čo chcete,“ hovoril mušketier, „to prichádza do módy. Je to bláznovstvo, ale je to móda. Predsa musím na niečo vyhodit' zdedené peniaze.“

„Ale, Porthos!“ zvolal jeden z prítomných, „nože nám nevrav, že ti otcova štedrosť dopomohla k tomu opasku. Máš ho od dámy v závoji, s ktorou som ťa stretol minulú nedeľu pri bráne Saint Honoré!“

„Ba nie, na moju šľachtickú česť a vieru, kúpil som si ho sám, naozaj sám a za vlastné peniaze,“ odpovedal ten, ktorého volali Porthos.

„Hej, tak ako som si ja kúpil túto novú peňaženku za to, čo do starej vložila moja milenka,“ povedal druhý mušketier.

„Veru tak,“ povedal Porthos, „a dôkazom toho je, že som dal zaň dvanásť pistolí.“

Obdiv sa zdvojnásobil, hoci pochybnosť trvala ďalej.

„Nevravím pravdu, Aramis?“ spýtal sa Porthos druhého mušketiera.

Tento druhý mušketier bol pravý opak toho, ktorý ho nazval menom Aramis. Bol to sotva dvadsaťdva či dvadsaťtriročný mladík, mal bledú pôvabnú tvár, nežné čierne oči, líca ružové a zamatové ako broskyňa v jeseni. Jemné fúzy sa mu rysovali v rovnej čiare nad hornou perou. Ruky akoby sa báli spustiť, aby im nenabehli žily. Z času na čas si poštipkával uši, aby boli jemné a priesvitné. Obyčajne hovoril málo a pomaly.

Často zdravil, smial sa nečujne, pričom ceril krásne zuby, o ktoré, ako o celý zovňajšok, sa veľmi staral. Na priateľovu otázku prisvedčil kývnutím hlavy.

Zdá sa, že toto kývnutie potvrdilo pochybnosti o opasku: obdivovali ho ďalej, ale viac o ňom nehovorili. Reč sa náhle obrátila na iný predmet.

„Čo myslíte o rečiach panašá pána de Chalais?“ spýtal sa iný mušketier, nie že by sa niekoho priamo spytoval, ale položil otázku všetkým prítomným.

„A čože rozpráva?“ spýtal sa Porthos povýšene.

„Rozpráva, že sa v Bruseli stretol s Rochefortom, prekliatou kardinálovou dušou, prestrojeným za kapucína. A tento prekliaty Rochefort, vďaka svojmu prestrojeniu, okabátil pána de Laigues, ako sa dá okabátiť iba taký hlupák ako on.“

„Iba taký hlupák,“ povedal Porthos. „Len či je to isté?“

„Povedal mi to Aramis,“ odpovedal mušketier.

„Naozaj?“

„Veď to predsa viete, Porthos,“ povedal Aramis, „včera som vám to povedal! Nehovorme teda už o tom.“

„Nehovorme, vy vždy tak,“ pokračoval Porthos. „Nehovorme! Aby že vás! Vy to vždy tak chytro odbavíte. Nuž akože! Kardinál dá stopovať šľachtica. Za pomoci zlodēja, lupiča a šibeničníka mu ukradne listy. Pomocou toho špióna a na základe listov dá Chalaisovi odťat' hlavu pod sprostou zámienkou, že chcel zabiť kráľa a Monsieura oženiť s kráľovnou! Nikto nevedel ani slovo o tejto záhade. Na veľkú našu spokojnosť ste nám včera o nej rozprávali. A keď nad tým žasneme, povieť: Nehovorme už o tom.“

„Tak teda hovorme o tom, keď si prajete,“ povedal Aramis trpezlivo.

„Ten Rochefort,“ vykrikol Porthos, „nech som ja tak panašom úbohého Chalaisa, veru by zažil so mnou trpké chvíle!“

„A vy, vy by ste zažili smutnú štvrťhodinku s Červeným vojvodom,“ odpovedal Aramis.

„Ach, Červený vojvoda! Výborne, výborne, Červený vojvoda,“ odpovedal Porthos, tleskajúc rukami a prikyvujúc hlavou. „Červený vojvoda, to je roztomilé! Poviem to aj iným, môj milý, buďte spokojný. Ej, či je len vtipný tento Aramis. Aká škoda, že ste nemohli pokračovať vo svojom bývalom povolaní, môj milý priateľ. Aký dobrý duchovný by z vás bol!“

„No, no! Môže to byť iba malé oneskorenie,“ odpovedal Aramis, „raz ním predsa budem. Vy, Porthos, dobre viete, že kvôli tomu študujem teológiu ďalej.“

„Dodrží slovo,“ odpovedal Porthos, „dodrží ho skôr či neskôr.“

„Čoskoro,“ povedal Aramis.

„Čaká iba na jedno, aby sa rozhodol znovu natiahnuť reverendu, čo mu visí za uniformou,“ poznamenal ktorýsi mušketier.

„A na čože čaká?“ spýtal sa iný.

„Čaká, až kráľovná obdarí dedičom francúzsku korunu.“

„Páni, nerobte si z toho žarty,“ povedal Porthos, „chvalabohu, kráľovná je ešte dosť mladá, aby mohla francúzsku korunu obdať dedičom.“

„Povráva sa, že pán Buckingham je vo Francúzsku,“ poznamenal Aramis s uštipačným úsmevom, ktorý dodával tej zdanlivo veľmi nevinnej poznámke dosť škandalózneho významu.

„Aramis, priateľ môj, tentoraz sa mýlite,“ prerušil ho Porthos.

„A vaše vtipy vždy prekračujú medze. Keby vás tak počul pán de Tréville, pre takú reč by ste veru vyhrmeli.“

„Vy ma chcete poučovať, Porthos!“ vykrikol Aramis a z jeho nežných očí vyšľahlo čosi ako blesk.

„Môj milý, buďte alebo mušketierom, alebo duchovným. Jedno alebo druhé, ale nie oboje,“ hovoril ďalej Porthos. „Počúvajte, Athos vám len nedávno povedal, že slúžite dvom pánom. Nono! Len sa nehnevajte pre to. Bolo by to zbytočné. Predsa viete, čo je medzi Athosom a mnou. Chodíte k pani d'Aiguillon a dvoríte jej. Chodíte k pani de Bois-Tracy, sesternici pani de Chevreuse, a tvrdí sa, že ste si získali popredné miesto medzi jej priaznivcami. Božemôj, nemusíte sa nám zdôveriť so svojím šťastím. Nikto sa vás to nespytuje, vaša diskretnosť je známa. Ale dočerta, keď sa už honosíte tou cnosťou, prečo ju nezachováate voči Jej Veličenstvu? Nech sa o kráľa a kardinála stará, kto chce, ako chce, ale osoba kráľovnej je posvätná, a ak sa o nej hovorí, nech je to len po dobrom.“

„Porthos, ste samol'úby ako Narcis, upozorňujem vás,“ odpovedal Aramis.
„Viete, že morálku nemám rád, iba ak z úst Athosových. Čo sa týka vás, môj milý, máte pripekný opasok nato, aby ste si mohli dovoliť moralizovať. Keď sa mi zapáči, budem duchovným, ale nateraz som mušketierom. A ako taký hovorím, čo sa mi páči. Teraz sa mi žiada povedať vám, že ma pri vás prechádza trpezlivosť.“

„Aramis!“

„Porthos!“

„Ale páni! Páni!“ volali zo všetkých strán.

„Pán de Tréville čaká pána d'Artagnana,“ prerušil ich lokaj, otvárajúc dvere kancelárie.

Na toto oznámenie, pri ktorom dvere kancelárie ostali otvorené, všetci zatíchli a za všeobecného ticha prešiel mladý Gaskonec cez celú dlhú predsieň, vošiel ku kapitánovi mušketierov a blahoželal si z celého srdca, že v pravej chvíli vyviazol z tej nechutnej hádky.

3*/ Audiencia

Pán de Tréville bol práve vo veľmi zlej nálade. Jednako pozdravil mladíka, ktorý sa mu poklonil až po zem. S úsmevom prijal jeho pozdrav, ktorého béarnský prízvuk mu pripomenul zároveň jeho mladosť a rodný kraj, dvojnásobná to spomienka, pri ktorej sa usmeje človek každého veku. Ale hneď podišiel k predsieni – d'Artagnanovi pokynul rukou, akoby ho prosil o dovoľenie – aby odbavil ostatných skôr, než začne s ním rokovať, a trikrát zvolal, zakaždým silnejšie, takže prešiel celou škálou od rozkazovacieho tónu po podráždený:

„Athos! Porthos! Aramis!“

Dvaja mušketieri, s ktorými sme sa už zoznámili a ktorí sa hlásili na posledné dve vyvolávané mená, okamžite vykročili zo skupiny, kde stáli, a kráčali do kancelárie. Dvere sa za nimi zatvorili, sotva prekročili prah. I keď neboli celkom pokojní, dôstojným správaním a oddanosťou vzbudzovali v d'Artagnanovi obdiv; videl v tých ľuďoch polobohov a v ich veliteľovi bleskami ozbrojeného olympského Jupitera.

Keď obaja mušketieri vošli a dvere sa za nimi zatvorili, znovu sa v predsieni ozval hluk, podnietený menami, ktoré práve vyvolali. Keď konečne pán de Tréville mlčky, so stiahnutým obočím tri či štyrikrát premeral izbu po celej dĺžke, pričom zakaždým prešiel popri Porthosovi a Aramisovi, ktorí stáli vzpriamení a nemí ako na prehliadke, zrazu sa pred oboma zastavil, podráždene ich premeral od hlavy po päty a zvolal:

„Viete, čo mi povedal kráľ, a povedal mi to len včera večer, viete, páni, čo mi povedal?“

„Nie,“ odpovedali po chvíľke mlčania mušketieri, „nie, pane, nevieme.“

„Ale dúfam, že nám preukážete tú česť a poviete nám to,“ poznamenal Aramis čo najzdvorilejším a najúctivejším tónom.

„Povedal mi, že v budúcnosti bude dopĺňovať svojich mušketierov z gárd pána kardinála!“

„Z gárd pána kardinála? A to prečo?“ prudko sa spýtal Porthos.

Lebo sa presvedčil, že do svojho slabého vína musí primiešať tuhého.“

Mušketieri sa zapýrili až po uši. D'Artagnan nevedel, čo si má o tom myslieť, a najradšej by sa bol prepadol.

„Veru, veru,“ pokračoval pán de Tréville nahnevane. „A Jeho Veličenstvo má pravdu, lebo, na moju česť, je pravda, že mušketieri sú neslávne figúry

na dvore. Včera pri hre to rozprával pán kardinál kráľovi a tváril sa pritom súcitne, čo sa mi veľmi nepáčilo. Predvčerom vraj tí prekliati mušketeri, tí huncútski čerti – a tieto slová vyslovil s ironickým prízvukom, čo sa mi ešte menej páčilo – tí chvastúni – doložil, pričom sa díval na mňa ako tiger – sa zdržali v ktorejsei krčme v ulici Férou a hliadka gardistov – myslím, že sa mi do očí vysmieval, musela výtržníkov zatknúť! Musíte o tom predsa niečo vedieť. Zatknúť mušketerov?! Boli ste tam tiež, len sa nevyhovárajte, poznali vás a kardinál vás menom spomenul. Tak, dočerta, prečože ste ma prosili, Aramis, aby ste smeli nosiť mušketerský plášť, keď vám tak dobre svedčila reverenda? A vy, Porthos, máte ten krásny zlatý opasok iba na to, aby ste na ňom nosili slamený meč? A čo Athos? Nevidím Athosa! Kdeže je?“

„Pane,“ odpovedal smutne Aramis, „je chorý, veľmi chorý.“

„Čože? Chorý? Veľmi chorý? A čo má za chorobu?“

„Obávame sa, či to nebudú kiahne, pane,“ odpovedal Porthos, čím sa chcel nejako zamiešať do rozhovoru, „a bolo by to veľmi mrzuté, lebo by mu to zohavilo tvár.“

„Kiahne! Ale, ale! Čo mi to vy, Porthos, chcete tu rozprávať! Athos má kiahne. A v jeho rokoch? Ale, kdeže! Hádam bol ranený a možno ho aj zabili. To by som rád vedel! Preboha, páni mušketeri, len nenavštevujte tie hnusné miesta. Nebite sa na ulici a nešermujte na námestiach. Nechcem, aby sa gardisti pána kardinála z vás vysmievali. To sú statoční, pokojní, priami chlapi, ktorých nikdy netreba zavierať, ostatne, tí by sa ani nedali zavrieť! O tom som presvedčený. Tí by radšej umreli na mieste, ako by sa dali zavrieť. Ale zachraňovať sa, ukazovať päty, to je niečo pre kráľovských mušketerov, to!“

Porthos a Aramis sa triasli od zlosti. Pána de Tréville by boli najradšej zaškrtili, keby za tým všetkým necítili veľkú lásku, ktorú k nim prechováva a pre ktorú k nim takto hovorí. Prestupovali z nohy na nohu, hrýzli si pery až do krvi a celou silou stískali meče. Tí, čo boli vonku, počuli volať mená Athos, Porthos a Aramis, ako sme povedali, a podľa hlasu pána de Tréville sa dalo usúdiť, že sa veľmi hnevá. Desať zvedavých hláv sa tlačilo na tapetované dvere a bledlo od zlosti, lebo ich ušiam, takmer prilepeným na dvere, neušla ani slabika z rozhovoru a ich ústa šeptali kapitánove urážlivé výroky určené publiku v predsieni. Celý palác od kancelárskych dverí až po samú bránu na ulici vrel o chvíľu od hnevu.

„Tak, kráľovskí mušketeri sa dali pochytať hliadkam pána kardinála,“ pokračoval pán de Tréville, rozzúrený ako jeho vojaci; vyrážal slovo za slovom a vrhal ich ako dýky do prs poslucháčov. „Tak! Šesť gardistov Jeho Eminencie zatkne šesť mušketerov Jeho Veličenstva. Sto hromov! Už viem, čo spravím. Idem hneď do Louvra, vzdám sa hodnosti kapitána kráľovských mušketerov a požiadam o miesto poručíka v garde pána kardinála, a ak ma neprijmú, doparoma! Pôjdem za farára.“

Pri týchto slovách vybuchol vonku ohromný krik: všade sa ozývalo iba preklínanie a rúhavé výkriky: „Hrom to pobil! Do sto čertov a diablov!“ rozrážali vzduch. D'Artagnan hľadal záclonu, za ktorú by sa skryl, ba mal náramnú chuť vliezť pod stôl.

„Tak teda, pán kapitán,“ povedal Porthos celý bez seba, „je pravda, že sme boli šiesti proti šiestim, ale napadli nás zradne, a prv ako sme mohli tasiť meče, dvaja z nás padli mŕtvi a Athos sa cítil ako mŕtvy, lebo bol ťažko ranený. Veď poznáte Athosa. Tak, pán kapitán, dva razy sa proboval zdvihnúť, a obidva razy padol. A predsa sme sa nepoddali, nie veru. Odvliekli nás nasilu. A cestou sme im utiekli. Mysleli si, že Athos je mŕtvy, a nechali ho pokojne na bojisku. Nepredpokladali, že by ho bolo treba odvliecť. To je celá história. Dočerta, pán kapitán, každú bitku nemožno vyhrať. Veľký Pompeius prehral bitku pri Farsale a kráľ František i., ktorý, ako som počul, sa vyrovnal hocikomu, prehral bitku pri Pavii.“

„A ja mám česť vás ubezpečiť, že som zabil jedného z nich jeho vlastným mečom, lebo môj sa mi zlomil v prvej seči. Zabil alebo zaklal, ako sa vám páči.“

„O tom som nevedel,“ začal pán de Tréville trochu vládnejším hlasom. „Ako vidím, pán kardinál trochu preháňal.“

„Ale, preboha, pane,“ zvolal Aramis; keď zbadal, že sa kapitán trochu tíši, odvážil sa prosiť, „preboha, pane, nepovedzte, že Athos je ranený. Zúfal by, keby sa o tom dozvedel kráľ, a preto, že jeho rana je veľmi ťažká, lebo siahla cez plece až do hrudi, mohli by sme sa obávať...“

Vtom sa zodvihol záves na dverách a spod jeho strapcov vykukla ušľachtilá a krásna, no veľmi bledá hlava.

„Athos!“ zvolali obaja mušketeri.

„Athos!“ opakoval po nich sám pán de Tréville.

„Volali ste ma, pane,“ povedal Athos pánu de Tréville hlasom slabým a tichým, „hľadali ste ma, ako mi oznámili kamaráti, nuž ponáhľam sa

hlásiť na rozkaz. Tu som, pane, čo si prajete?“

Pri týchto slovách mušketier, bezchybne oblečený, opásaný ako obyčajne, vstúpil pevným krokom do kancelárie. Pán de Tréville sa mu vrhol v ústrety hlboko dojatý týmto dôkazom mužnosti.

„Práve som vravel týmto pánom,“ poznamenal, „že svojim mušketierom zakazujem, aby zbytočne vystavovali svoj život nebezpečenstvu. Lebo kráľ má veľmi rád svojich mušketierov a vie, že jeho mušketieri sú najudatnejší ľudia na svete. Podajte mi ruku, Athos.“

Pán de Tréville mu chytil pravicu, nečakajúc, kým odpovie na tento prejav citu, a stisol ju celou silou. Ani nespozoroval, že hoci sa Athos namáha, aby sa ovládal, trochu sa zachvel od bolesti a zbledol ešte väčšmi, i keď bol už predtým na smrť bledý.

Dvere boli odchýlené, lebo Athosov príchod vyvolal vzrušenie. Každý vedel, že utrpel zranenie, hoci sa to tajilo. Posledné kapitánove slová sa u mušketierov stretli s výkrikmi uspokojenia a zo dve-tri hlavy, strhnuté nadšením, sa mihli za závesom. Pán de Tréville by bol iste prísnymi slovami pokarhal toto porušenie pravidiel slušnosti, ale zrazu pocítil, že sa Athosova ruka v jeho dlani zovrela, a keď sa na neho pozrel, uvidel, že omdlieva. Athos pozbieral všetky sily, aby premohol hroznú bolesť, lenže bolesť ho premohla a zrútil sa na podlahu ako mŕtvy.

„Chytro lekára!“ vykrikoval pán de Tréville. „Môjho, kráľovho, toho najlepšieho! Lekára! Veď môj statočný Athos umiera.“

Na výkrik pána de Tréville sa všetci hrnuli do kancelárie, lebo mu ani na um neprišlo brániť prístup niekomu z tých, čo sa tlačili okolo raneného. Ale táto ochota by bola bývala márna, keby hľadaný lekár práve nebol v paláci. Prekliessnil si cestu cez dav, priblížil sa k Athosovi, ktorý sa ešte stále neprebral z mdlôb. A pretože hluk a trma-vrma lekárovi veľmi prekážali, najsamprv veľmi nástojčivo žiadal, aby mušketiera preniesli do vedľajšej izby. Pán de Tréville okamžite otvoril dvere a ukazoval cestu Porthosovi a Aramisovi, ktorí niesli kamaráta na rukách. Za skupinou kráčal chirurg a za ním sa dvere zavreli.

Kancelária pána de Tréville, obyčajne tak veľmi rešpektované miesto, sa stala druhou predsieňou. Každý tam hovoril, rozkladal, kričal, hrešil, a kardinála i s jeho gardistami posielali do horúceho pekla.

O chvíľu sa Porthos a Aramis vrátili. Pri ranenom ostali sami chirurg a pán de Tréville.

Konečne sa vrátil i pán de Tréville. Ranený sa prebral. Chirurg vyhlásil, že mušketerov stav nemusí jeho priateľov znepokojovať. Slabosť zavinila strata krvi.

Pán de Tréville dal rukou znamenie a všetci sa vzdialili okrem d'Artagnana, ktorý nezabudol, že má audienciu, a ako vytrvalí Gaskonec vydržal na mieste.

Keď všetci odišli a dvere sa za nimi zatvorili, pán de Tréville sa obrátil a zbadal, že ostal sám s mladíkom. Udalosť, ktorá sa práve odohrala, zavinila, že trochu stratil niť myšlienok. Opýtal sa, že čo si praje neodbytný prosebník. D'Artagnan sa predstavil a pán de Tréville, pozbierajúc zaraz všetky spomienky na minulosť a prítomnosť, porozumel, o čo ide.

„Odpusťte,“ povedal s úsmevom, „odpusťte, môj milý krajan, že som na vás celkom zabudol, ale nečudujte sa! Kapitán nie je nič iné ako otec rodiny s väčšou zodpovednosťou ako otec rodiny. Vojaci sú veľké deti. Ale pretože chcem, aby sa rozkazy kráľa a najmä pána kardinála vykonávali...“

D'Artagnan nemohol zatajiť úsmev. Podľa d'Artagnanovho úsmevu pán de Tréville usúdil, že nemá do činenia s hlupákom, zmenil predmet rozhovoru a prikročil rovno k veci:

„Vášho otca som mal veľmi rád,“ povedal. „Čože by som mohol vykonať pre jeho syna? Len rýchlo, lebo nie som pánom svojho času.“

„Pane,“ povedal d'Artagnan, „keď som odišiel do mesta Tarbes a prišiel sem, zaumienil som si, že vás požiadam, aby ste mi na pamiatku toho priateľstva, na ktoré ste nezabudli, dali mušketerský plášť. Ale po tom, čo som tu za dve hodiny videl, chápem, že by to bola priveľká priazeň, a obávam sa, že som jej nie hoden.“

„Je to veru milosť, mládenec,“ odpovedal pán de Tréville, „ale nie je to taká nemožná vec, ako si myslíte alebo ako sa vám zdá. Jedno nariadenie Jeho Veličenstva totiž pamätá i na také prípady. Bohužiaľ, musím vám však povedať, že za mušketera nemožno prijať nikoho bez predchádzajúcich skúšok: niekoľko výprav, nejakých skvelých činov. Alebo po dvojročnej službe v niektorom pluku, čo nie je v takom priaznivom položení ako náš.“

D'Artagnan sa mlčky poklonil. Ešte väčšmi zatúžil po mušketerskej uniforme, keď sa presvedčil, ako ťažko sa dá dosiahnuť.

„Ale,“ pokračoval pán de Tréville a prenikavo sa zahľadel na svojho krajana, akoby chcel čítať na dne jeho srdca, „ale kvôli vášmu otcovi, môjmu dávnemu druhovi, ako som vám povedal, chcem pre vás niečo

vykonať. Naši mladí béarnskí bratia obyčajne nie sú bohatí a pochybujem, že by sa to zmenilo od tých čias, čo som opustil kraj. Z peňazí, ktoré ste si priniesli, vám iste veľa nezostáva na živobytie.“

D'Artagnan sa hrdo vypäl, akoby chcel povedať, že od nikoho neprosí almužnu.

„Dobre, dobre,“ pokračoval pán de Tréville, „poznám tie hrdé pohľady. Ja som tiež prišiel do Paríža so štyrmi toliarmi vo vrecku a bol by som sa bil s každým, kto by mi povedal, že nemôžem kúpiť celý Louvre.“

D'Artagnan sa vypäl ešte väčšmi. Predaju koňa mohol d'akovať, že kariéru začína s majetkom o štyri toliare väčším ako pán de Tréville.

„Treba si, hovorím vám, zachovať to, čo máte, nech je to hocikolko. A bude tiež potrebné, aby ste sa zdokonalili vo všetkom, čo musí vedieť šľachtic. Ešte dnes napíšem list pánu riaditeľovi Kráľovskej akadémie a od zajtra vás prijímú do inštitútu bezplatne. Neodmietnite túto malú pomoc. Šľachtici z najlepších a najbohatších rodín sa o to často daromne uchádzajú. Vycvičte sa v jazde, v šerme a v tanci. Nadviažte tam vhodné známosti a kedy-tedy mi príd'te povedať, ako sa vám darí, či môžem pre vás niečo vykonať.“

D'Artagnan, i keď mu neboli známe dvorské spôsoby, vycítil chlad tohto prijatia.

„Ach, pane,“ povedal, „vidím, ako mi chýba otcov odporúčajúci list pre vás!“

„Veru sa čudujem,“ odpovedal pán de Tréville, „že ste sa pustili na takú dlhú cestu bez tej obligátnej veci, čo býva nám, Béarnanom, jedinou oporou.“

„Ja som ju mal, pane, a chvalabohu dobrú,“ vykrikol d'Artagnan, „lenže mi ju zradne ukradli.“

A rozpovedal celú príhodu z Meungu. Do najmenších podrobností opísal neznámeho šľachtica, a to s takým zápalom, že pána de Tréville priamo okúzli.

„To je veru divné,“ povedal a zamyslel sa, „vy ste teda nahlas vyslovovali moje meno?“

„Áno, pane, azda som to nemal. Lenže čo, vaše meno mi malo byť záštitou na ceste. Posúďte sám, či som ho často nepoužil!“

Lichotenie bolo v tom čase veľmi v móde a pán de Tréville ho mal rád ako nejaký kráľ alebo kardinál. Nemohol sa ubrániť úsmevu zrejmého uspokojenia, ale úsmev čoskoro zmizol a on sa vrátil k príhode z Meungu.

„Povedzte mi,“ pokračoval, „nemal ten šľachtic na líci jazvu?“

„Áno, akoby ho guľka zaškrabla.“

„Bol pekný?“

„Áno.“

„Vysokej postavy?“

„Áno.“

„Bledý a mal tmavé vlasy.“

„Áno, áno, tak je. Ako je to možné, že poznáte toho človeka? Ej, keď ho ja raz nájdem, a ja ho raz nájdem, to vám prisahám, čo by bol priam v pekle...“

„A nečakal tam dámu?“ pokračoval Tréville.

„Aspoň odcestoval len potom, keď sa chvíľku pohováral s tou, na ktorú čakal.“

„Neviete, o čom sa zhovárali?“

„On jej doručil skrinku a povedal, že sú v nej všetky jeho inštrukcie, a prikázal jej, aby ju otvorila až v Londýne.“

„Bola to Angličanka?“

„On ju volal milady (=milejdy).“

„To je on,“ mrmlal si popod nos pán de Tréville, „to je on! Myslel som, že je ešte v Bruseli!“

„Ej, pane, ak viete, kto je ten človek,“ vykrikol d'Artagnan, „prezradte mi, kto je a kde je, potom vám vraciam sľub, že ma prijmete za mušketiera, lebo najprv sa chcem pomstiť.“

„Toho sa vyvarujte,“ zvolal pán de Tréville. „Naopak, keď ho uvidíte ísť po jednej strane ulice, prejdite na druhú. Nevrazte do takého skaliska; rozbili by ste sa ako sklo.“

„To mi neprekáža,“ odvetil d'Artagnan, „keď ho raz dolapím...“

„Zatiaľ ho nevyhl'adáajte,“ pokračoval pán de Tréville, „ak vám smiem poradiť.“

Zrazu sa pán de Tréville zmlkol ohrozený náhlým podozrením. Či sa pod veľkou zlosťou, čo srší z toho mladého cestovateľa voči tomu človeku, ktorý mu dosť nepravdepodobne ukradol otcov list, neskrýva nejaká zrada? Či mu toho mladíka neposiela Jeho Eminencia? Neprišiel ho vlákať do pasce? Či tento domnelý d'Artagnan nie je kardinálov vyzvedač, ktorého mu chce vpašovať do domu a do jeho blízkosti, aby si získal jeho dôveru a neskôršie ho zničil, ako to už tisíckrát urobil! A na to ešte prenikavejšie

pozoroval d'Artagnana. Z jeho tváre žiarilo chytráctvo a strojená poníženosť, čo ho len do malej mieri uspokojilo.

„Viem, že je Gaskonec,“ myslel si, „ale môže ním byť práve tak pre kardinála ako pre mňa. Podrobme ho skúške.“

„Priateľ môj,“ hovoril pomaly, „príhodu s tým strateným listom pokladám za pravdivú, preto vo vás chcem, ako v synovi dávneho priateľa, rozptýliť pocit chladnosti, čo ste na začiatku vycítili z môjho prijatia, a prezradím vám tajomstvo našej politiky. Kráľ a kardinál sú najlepší priatelia. Ich zdanlivé hádky sú iba na to, aby nimi klamali hlupákov. Nepredpokladám, že by sa môj krajan, gavalier, statočný chlapec, stvorený pre kariéru, dal oklamať všelijakými nástrahami a ako hlupák sa dal príkladom iných do nich vlákať. Pamätajte, že ja som oddaný tým dvom všemohúcim pánom a moje vážne počínanie nemá iný cieľ, ako slúžiť kráľovi a pánu kardinálovi, jednému z najslávnejších géniov, akých zrodilo Francúzsko. Správajte sa podľa toho, a ak prechováate v sebe nepriateľský pocit, či z rodinných a či z iných vzťahov, alebo pudovo voči kardinálovi, ako to badáme vo chvíľkových výbuchoch šľachty, povedzte mi zbohom a rozíd'me sa. Budem vám nápomocný vo všemožných okolnostiach, ale nechcem vás k sebe pripútať. Dúfam, že mi za túto úprimnosť budete priateľom. Lebo vy ste doteraz prvý mladý muž, s ktorým som takto hovoril.“

A pán de Tréville si pritom myslel:

„Ak mi kardinál poslal na krk tohto mladého lišiaka, on, ktorý vie, ako ho nenávidím, iste nezabudol povedať svojmu vyzvedačovi, že mi najlepšie zalichotí, keď mi bude o ňom hovoriť tie najhoršie veci. A tak pri všetkých mojich protestoch mi lišiak iste povie, že Jeho Eminencia sa mu vrcholne protiví.“

Lenže sa stalo niečo celkom iné, než pán de Tréville očakával. D'Artagnan odpovedal celkom jednoducho:

„Pane, do Paríža prichádzam práve s podobnými úmyslami. Môj otec mi odporúčal, aby som nikdy nič nestrpel okrem toho, čo pochádza od kráľa, od kardinála a od vás, ktorých pokladá za prvých troch mužov Francúzska.“

Ako môžeme pozorovať, d'Artagnan pripojil k prvým dvom pána de Tréville. A myslel si, že týmto nemôže nič poukazať.

„Preto voči pánu kardinálovi prechováam veľkú úctu,“ pokračoval, „a vysoko si vážim jeho činy. Tým lepšie pre mňa, pane, ak sa, ako tvrdíte,

rozprávate so mnou úprimne. Lebo tým mi preukazujete česť, že si ceníte podobnosť nášho vkusu. Ak ste však mali voči mne nejakú nedôveru, čo je celkom prirodzené, cítim, že si škodím, keď hovorím pravdu. Ale nech, neprestávate si ma vážiť a na tom mi na svete najviac záleží.“

Pán de Tréville bol veľmi prekvapený. Tol'ká prenikavosť, tol'ká úprimnosť v ňom vzbudzovala obdiv, ale nezabavila ho úplne pochybnosť. Čím väčší vynikal tento mladý muž medzi ostatnými, tým viac by sa ho bolo treba obávať, keby sa v ňom sklamal. No jednako stisol d'Artagnanovi ruku a povedal mu:

„Ste statočný šuhaj, ale teraz môžem pre vás urobiť iba to, čo som sľúbil. Môj palác je vám otvorený. Neskôršie ma budete môcť vyhľadať kedykoľvek a tak, keď využijeme každú príležitosť, azda dosiahneme, po čom túžite.“

„To znamená, pane,“ odpovedal d'Artagnan, „že budete čakať, kým sa stanem toho hodným. Dobre teda, buďte spokojný,“ poznamenal s dôvernosťou Gaskonca, „nebudete dlho čakať.“

Pozdravil sa a chcel odísť, akoby teraz už všetko ostatné záviselo iba od neho.

„Počkajte predsa,“ povedal pán de Tréville a zastavil ho, „sľúbil som vám list pre riaditeľa Akadémie. Či ste natoľko hrdý, že ho nechcete prijať, mladý pán šľachtic?“

„Ó nie, pane,“ povedal d'Artagnan, „ručím vám, že sa s ním nestane to, čo s prvým. Budem si ho tak opatrovať, že sa dostane na svoju adresu. Na to vám prisahám a beda tomu, kto by mi ho chcel vziať!“

Pán de Tréville sa na toto vystatovanie usmial. Mladého krajana nechal vo výklenku okna, kde sa zhovárali, a šiel si sadnúť k stolu, kde začal písať sľúbený odporúčajúci list. D'Artagnan medzitým nemal čo robiť, začal na okne bubnoviť pochod a díval sa na mušketierov, ako jeden za druhým odchádzali, a sledoval ich, kým nezmizli za rohom ulice.

Pán de Tréville dokončil list, zapečatil ho, vstal a pristúpil k mladíkovi, aby mu ho odovzdal. Ale v okamihu, keď d'Artagnan po ňom vystrel ruku, pán de Tréville ohromený zastal, pretože jeho chránenec zrazu vyskočil, od zlosti očervenel ako rak a vyrútil sa z kancelárie s krikom:

„Prisahámbohu, teraz mi neutečieš!“

„Kto?“ spýtal sa pán de Tréville.

„On, môj zlodej!“ odpovedal d'Artagnan. „Počkaj, ty zradca!“ a zmizol.

„Čertovský blázon!“ mrmlal si pán de Tréville popod nos. A poznamenal:
„Len aby to nebol šikovní spôsob úteku, keď videl, že nepochodil.“

4*/ Athosovo plece, Porthosov opasok a Aramisova vreckovka

Rozzúrený d'Artagnan troma skokmi preletel cez predsieň, vyrútil sa na schody, ktoré chcel brať po štyroch, keď v letku naslepo vrazil do mušketera, ktorý vychádzal bočnými dverami od pána de Tréville, čelom mu vrazil do pleca tak, že mušketer skríkol a či lepšie povedané zreval.

„Prepáčte,“ povedal d'Artagnan a znovu sa chcel rozbehnúť, „ale veľmi sa ponáhľam.“

Sotva sa dostal na koniec prvých schodov, keď ho akási železná ruka chytila za pás.

„Vy sa teda ponáhľate!“ zvolal mušketer, bledý ako stena, „a preto do mňa vrážate? Vravíte ‚Prepáčte‘ a myslíte si, že tým je vec vybavená? Nie celkom, mládenček. Myslíte si, že keď ste počuli, ako pán de Tréville hovoril s nami trochu zostra, môžete s nami zaobchádzať podobne? Nemýľte sa, kamarát. Vy nie ste pán de Tréville.“

„Na moju česť,“ odpovedal d'Artagnan, poznávajúc Athosa, ktorý sa obviazaný vracal domov od doktora, „na moju česť, že som to neurobil naschvál, a preto som povedal ‚Prepáčte.‘ Myslím teda, že to stačí. Opakujem vám, a teraz je to vari aj priveľa: Na moju česť, ponáhľam sa, hrozne sa ponáhľam. Pust'te ma teda, prosím vás, a nechajte ma, aby som šiel, kde ma volá povinnosť.“

„Pane,“ povedal Athos a pustil mu pás. „Nie ste zdvorilý. Vidieť, že prichádzate zd'aleka.“

D'Artagnan medzitým už preskočil tri-štyri schodíky, ale na Athosovu poznámku sa náhle zastavil.

„Hrom do vás, pane,“ povedal, „čo ako zd'aleka prichádzam, upozorňujem vás, že sa nebudem od vás učiť slušnému správaniu.“

„Ba možno,“ povedal Athos.

„Ej, keby som sa tak neponáhľal,“ kričal d'Artagnan, „a keby som za niekým nebežal...“

„Náhlivý pane, mňa nájdete, ani utekať nemusíte, rozumiete?“

„A kde, prosím?“

„Pri bosých karmelitánoch.“

„O ktorej?“

„Okolo poludnia.“

„Okolo poludnia, dobre, budem tam.“

„Tak hľadte, aby som nečakal, lebo o štvrt' na jednu vám v behu odtnem uši.“

„Dobre!“ zavolať d'Artagnan, „budem tam desať minút pred dvanástou.“

A pustil sa do behu, akoby ho čerti naháňali, v nádeji, že ešte nájde svojho neznámeho, ktorý nemohol byť ďaleko, pretože šiel pomaly. Lenže pri hlavnej bráne sa Porthos rozprával so strážnikom. Medzi nimi bolo miesto práve pre jedného. D'Artagnan sa domnieval, že mu ten otvor stačí, a vletel medzi nich ani strela. Ale d'Artagnan nepočítal s vetrom. Práve v tej chvíli sa vietor oprel do Porthosovho plášťa a d'Artagnan vletel rovno doňho. Porthos sa veruže nechcel rozlúčiť s hlavnou súčiastkou svojho odevu. Ba nepustil z ruky okraj, za ktorý ho držal, ale naopak, pritiahol ho k sebe. D'Artagnan sa zaplietol do zamatu a pre tvrdošijný Porthosov odpor sa do plášťa celkom zamotal.

D'Artagnan počul muškietiera kliat' a usiloval sa vymotať z plášťa, ktorý ho oslepoval, preto hľadal východ pomedzi záhyby. Dával si veľký pozor, aby sa nedotkol krásneho nového opaska, ktorý už poznáme. Lenže keď so strachom otvoril oči, zbadal, že sa mu nos prilepil práve na opasok.

Ach! Ako zväčša všetko na tomto svete, čo nás mámi iba vonkajškom, i opasok bol zo zlata iba napredku a vzadu z obyčajnej byvolej kože. Márnivý Porthos, keď nemohol mať celý opasok zo zlata, mal ho aspoň spolovice.

A už chápeme, prečo predstieral, že je prechladnutý, a prečo ani teraz nechcel plášť vypustiť z ruky.

„Blázon šialený!“ zreval Porthos a všemožne sa usiloval striasť d'Artagnana, ktorý sa mu metal za chrbtom, „čo ste sa zbesneli, že takto letíte na ľudí?!“

„Prepáčte,“ povedal d'Artagnan, keď vystrčil hlavu spod obrovej pazuchy, „ale veľmi sa ponáhľam, bežím za niekým a...“

„Čo ste si oči zabudli, že bežíte tak naslepo?“ spýtal sa Porthos.

„Nie,“ odpovedal dotknutý d'Artagnan, „ba vďaka svojim očiam vidím i to, čo iní nevidia.“

Nevedno, či to Porthos pochopil, či nie, isté je, že sa nazlostil.

„Pane,“ povedal, „zmlátia vás, ak sa takto budete otierať o muškietierov.“

„Zmlátia, pane?“ povedal d'Artagnan. „Priostré slovo.“

„Svedčí mužovi, navyknutému postaviť sa nepriateľovi zoči-voči.“

„Doparoma! Viem, prečo nikomu neukazujete chrbát.“

A mladý muž nadšený, že vyviedol tento čertovský kúsok, utekal preč a div sa nezašiel od smiechu.

Porthosa išlo roztrhať od zlosti a hneď sa chcel vrhnúť na d'Artagnana.

„Neskoršie, neskoršie,“ kričal d'Artagnan, „keď nebudete mať plášť.“

„Teda o jednej za Luxemburgom.“

„Dobre, o jednej,“ zakričal d'Artagnan a zahol za roh ulice. Lenže ani na ulici, ktorou prebehol, ani na tej, ktorá sa otvárala pred ním, nevidel nikoho. Hoci neznámy šiel ako slimák, bol už iste hodne ďaleko. A možnože vošiel do niektorého domu. D'Artagnan sa každého vypytoval, zišiel až ku kompe, vrátil sa Seinskou ulicou a ulicou Croix Rouge, no nikde nič. Ale tento zhon mu bol na osoh, lebo čím väčšími mu pot vystupoval na čelo, tým viacej mu chladlo srdce.

Tu začal rozmýšľať o udalostiach, čo sa práve odohrali: bolo ich mnoho a neboli veselé. Bolo sotva jedenásť hodín predpoludním a už mu deň priniesol nemilosť pána de Tréville, ktorému sa d'Artagnanov odchod iste nezdal veľmi galantný.

A na dôvažok sa zaviazal na dva súboje s ľuďmi, z ktorých každý mohol zabiť hoci aj troch d'Artagnanov. Hej, s dvoma mušketermi, s ľuďmi, ktorých si tak veľmi vážil, že ich v myšlienkach a v srdci povyšoval nad všetkých ostatných.

Bolo to veru smutné položenie. Bol si istý, že ho Athos zabije, nuž prečo by mu mal robiť starosti Porthos. A predsa, keďže nádej je posledná vec, čo hasne v našom srdci, začal dúfať, že prežije, pravda, s hroznými ranami obidva súboje, a pre prípad, že by ostal nažive, sa takto vystríhal:

„Aký som ja len hlupák a chumaj! Ten statočný a nešťastný Athos bol ranený práve do pleca, do ktorého som mu narazil ako baran. Čudujem sa, že ma na mieste nezabil. Mal by na to právo, veď som mu iste spôsobil ukrutnú bolesť. No čo sa týka Porthosa, hm, čo sa Porthosa týka, to je, namojveru, trochu smiešnejšie.“

A proti vôli sa mladý muž pustil do smiechu, pričom sa opatrne obzrel, či tento osamelý a bezdôvodný smiech neuráža okoloidúcich, ktorí ho pozorujú.

„Čo sa týka Porthosa, to je smiešnejšie. A predsa som len úbohý hlupák. Či sa niekto takto vrhá na ľudí, že by nevolal „pozor“? Nie! A pchá sa niekto

pod plášť, aby videl, čo tam nie je? Bol by mi celkom istotne odpustil, keby som mu tak škodoradostne nespomenul ten prekliaty opasok. Veru, bolo to trochu škodoradostné! No, čo už, som len prekliaty Gaskonec a neprestanem žartovať ani na šibenici. Ale nevešaj hlavu, kamarát d'Artagnan, posmeľoval sa, lebo sa nazdal, že si to zasluhuje. „Ak z toho vyviazneš, čo sa sotva stane, budeš musieť byť zdvorilý. Nech ťa potom obdivujú a dávajú za príklad. Byť prívetivý a zdvorilý neznamená zbabelosť. Pozri na Aramisa: Aramis je stelesnená jemnosť a nežnosť. No a či sa kto kedy opovážil označiť Aramisa za zbabelca? Nie, veru nie, a v budúcnosti chcem byť celkom taký ako on. Hľa, práve prichádza.“

A hundrajúc si takto popod nos, d'Artagnan išiel až k palácu d'Aiguillon a tu zbadal Aramisa, ako sa veselo zhovára s troma šľachticmi z kráľovskej gardy. I Aramis zbadal d'Artagnana. Pretože však ešte nezabudol, že sa ráno pred týmto mladíkom pán de Tréville tak veľmi rozčuľoval, a vonkoncom mu nebol vítaný svedok výčitiek, ktorých sa mušketierom dostalo, tváril sa, že ho nevidí. D'Artagnan sa práve naopak so svojimi zmierlivými a zdvorilými plánmi priblížil k štyrom mladým mužom, vystrúhal im hlbokú poklonu a veľmi nežne sa usmial. Aramis ľahko pokýval hlavou, no neusmial sa. Ba v tej chvíli všetci štyria prerušili rozhovor.

D'Artagnan nebol taký hlúpy, aby nezbadal, že je tu piatym kolesom na voze. Lenže nebol ani dosť vycibrený v spôsoboch vyššej spoločnosti, aby sa galantne vedel vymotať zo zlej situácie, aká napríklad vznikne, keď sa človek zamieša medzi ľuďmi, ktorých ani dobre nepozná, a do rozhovoru, ktorý sa ho netýka. V duchu teda vymýšľal, ako by podľa možnosti šikovne ustúpil. Tu zrazu zbadal, že Aramisovi spadla na zem vreckovka a asi z neopatrnosti ju pristúpil. Myslel si, že nadišla vhodná chvíľa, keď môže napraviť svoje predošlé zlé spôsoby. Zohol sa a graciózne, ako len najlepšie vedel, vytiahol spod mušketierovej nohy vreckovku, pravda, nie bez námahy – lebo Aramis sa usiloval podržať ju pod nohou – a podal mu ju s týmito slovami:

„Nazdávam sa, pane, že by ste neradi stratili túto vreckovku.“

Vreckovka bola naozaj bohato vyšívaná a jej roh zdobila korunka s erbom. Aramis sa veľmi začervenal a vreckovku z Gaskoncových rúk skôr vytrhol, ako vzal.

„Ej, ej!“ zvolal jeden z gardistov, „a potom nám vrav, ty diskretný Aramis, že si sa pohneval s pani de Bois-Tracy, keď ti tá pôvabná dáma ráči požičiavať vreckovky!“

Aramis zazrel na d'Artagnana pohľadom, z ktorého Gaskonec usúdil, že si získal svojho úhlavného nepriateľa; nato sa opäť sladkasto zatváril:

„Mýlite sa, páni,“ povedal, „to nie je moja vreckovka a neviem, ako sa zrodil v pánovi taký duchaplný nápad, že ju podal mne a nie radšej niektorému z vás. Na dôkaz toho, čo hovorím, tu, hľa, svoju vreckovku mám vo vrecku.“

A pri týchto slovách vytiahol z vrecka vlastnú vreckovku, ktorá tiež bola veľmi elegantná, z jemnej bavlnenej látky, hoci tá bola vtedy veľmi drahá. Ale na vreckovke nebolo výšivky ani erbu, zdobilo ju jediné písmeno, majiteľov monogram.

D'Artagnana akoby boli obarili, uvedomil si svoj omyl. Ale Aramisovi priatelia sa nedali obalamutiť týmto popieraním. Jeden sa obrátil k mladému mušketerovi a s predstieranou vážnosťou povedal:

„Keby sa vec mala tak, ako tvrdíš, musel by som ťa, môj milý Aramis, poprosiť o vysvetlenie. Lebo, ako vieš, pán de Bois-Tracy je mojím blízkym priateľom a nechcem, aby sa z vecí jeho ženy robili trofeje.“

„Nežiadaš to správnym spôsobom,“ odpovedal Aramis. „A hoci uznávam oprávnenosť tvojej žiadosti po stránke vecnej, musím ju zamietnuť po stránke formálnej.“

„Fakt je,“ osmelil sa poznamenať d'Artagnan, „že som nevidel vreckovku vypadnúť z vrecka pána Aramisa. Mal ju len pod nohou, a preto som sa nazdával, že vreckovka patrí jemu.“

„A mýlili ste sa, milý pane,“ chladne odpovedal Aramis, na ktorého toto naprávanie omylu veľmi nezapôsobilo.

Potom sa obrátil ku gardistovi, ktorý vyhlásil, že je priateľom pána de Bois-Tracy:

„Ostatne,“ pokračoval, „môj drahý dôverníček pána de Bois-Tracy, myslím, že som mu aspoň takým úprimným priateľom ako ty. Takže v najhoršom prípade mohla vreckovka vypadnúť práve tak z tvojho ako z môjho vrecka.“

„Nie, na moju česť!“ vykrikol gardista Jeho Veličenstva.

„Ty budeš prisahať na svoju česť a ja na svoje slovo, a tak sa ukáže, že jeden z nás klame. Pozriže, urobme niečo lepšie, Montaran, vezmime si z nej po polovičke.“

„Z vreckovky?“

„Áno.“

„Výborne,“ zvolali ostatní gardisti, „to je šalamúnsky rozsudok, Aramis, ty si stelesnená múdrosť.“

Mládenci sa rozrehotali a môžeme si ľahko domyslieť, že záležitosť nemala ďalšie následky. Po chvíli sa rozhovor skončil, traja gardisti a mušketeri si stisli ruky a každý sa pobral svojou cestou.

„Teraz je čas uzavrieť mier s týmto galantným mužom,“ povedal si d'Artagnan, ktorý počas celého rozhovoru stál trochu stranou. A s týmto dobrým úmyslom pristúpil k Aramisovi, ktorý odchádzal a ani si ho nevšimol.

„Dúfam, pane,“ povedal, „že mi prepáčite.“

„Ach, pane,“ prerušil ho Aramis, „dovoľte, aby som podotkol, že ste sa pri tejto príležitosti nesprávali tak, ako sa má správať zdvorilý muž.“

„Ako to, pane?“ zvolal d'Artagnan. „Vy sa domnievate...“

„Domnievam sa, pane, že nie ste hlupák a dobre viete, že sa po vreckovkách bez príčiny nestúpa. Dočerta! Paríž predsa nie je dláždený bavnou.“

„Pane, prečo ma chcete pokoriť?“ povedal d'Artagnan, u ktorého začal prevládať rodený škriepnik nad dobrými predsavzatiami. „Som z Gaskonska, to je pravda, a keď to už viete, nemusím vám povedať, že Gaskonci nie sú príliš trpezliví. Ak sa už ospravedlnia, hoci pre nejakú hlúposť, sú presvedčení, že už vykonali o polovicu viac, ako bolo treba.“

„Tým, čo som vám povedal, pane,“ odpovedal Aramis, „som nechcel vyvolať hádku. Chvalabohu, nie som bitkár, a pretože som teraz mušketerom, bijem sa, len keď musím, aj to vždy s veľkým odporom. Ale teraz ide o vážnu vec, lebo ste kompromitovali dámu.“

„Azda my obaja,“ zvolal d'Artagnan.

„Prečo ste boli taký nemotorný a vrátili ste mi vreckovku?“

„Prečo ste boli taký nemotorný, že ste ju pustili na zem?“

„Povedal som a opakujem, pane, že tá vreckovka nevypadla z môjho vrečka.“

„Tak! Klamali ste teda dva razy, lebo som videl, ako vám vypadla!“

„Nuž vy teda takto začínate, pán Gaskonec! Tak! Ja vás naučím po kostole hvízdať!“

„A ja vás, pán farár, pošlem slúžiť omšu! Ráčte tasiť meč, a to naskutku!“

„Nie, prosím, môj milý, aspoň nie tuná. Či nevidíte, že stojíme pred palácom d'Aiguillon, kde je plno kardinálových figúrok? Ktože ma ubezpečí, že vás Jeho Eminencia nepoverila, aby ste mu priniesli moju hlavu? Veru, je až smiešne, ako si chránim hlavu, a to len preto, lebo sa domnievam, že mi báječne pristane na pleciach. Chcem vás síce zabiť, nebojte sa, ale zabiť vás v tichu, na skrytom mieste, kde sa nebudete mať komu pochváliť svojou smrťou.“

„Platí, no nespoliehajte sa veľmi na to a vezmite si vreckovku, či je už vaša, alebo nie, možno ju budete potrebovať.“

„Pán Gaskonec?“ opýtal sa Aramis.

„Áno. Neodt'ahuje pán schôdzku z opatrnosti?“

„Opatrnosť je pre mušketierov dosť zbytočná cnosť, pane, to je pravda, ale potrebná pre služobníkov cirkvi. A keďže ja som mušketierom len dočasne, musím byť opatrný. O druhej budem mať česť čakať vás v paláci pána de Tréville. Tam vám určím vhodné miesto.“

Obaja mladíci sa pozdravili. Aramis potom odišiel ulicou smerom k Luxemburgu a d'Artagnan, keď zbadal, ako čas pokročil, obrátil sa smerom ku kláštoru bosých karmelitánov a v duchu si hovoril:

„Celkom určite z toho nevyviaznem. Ale keď ma už zabijú, aspoň ma zabije mušketier.“

5*/ Kráľovskí mušketieri a gardisti pána kardinála

D'Artagnan nepoznal v Paríži nikoho. Šiel teda na schôdzku s Athosom bez sekundanta a rozhodol sa, že sa uspokojí s tými, ktorých vyvolí jeho odporca. Zaumienil si, že sa podľa možností formálne, ale nie zbabelo, statočnému mušketierovi ospravedlní. Obával sa, že zo súboja vzniknú mrzutosti, aké vznikajú z podobných afér, keď sa mladý statný muž bije s raneným a zoslabnutým protivníkom. Ak ho premôže odporca, jeho triumf sa ešte zdvojnásobí. Ak by zvíťazil on, budú ho obviňovať, že sa dopustil priestupku a lacno prišiel k víťazstvu.

Zdá sa nám, že sme buď nedostatočne vykreslili povahu nášho dobrodružného hrdinu, alebo čitateľ sám mohol zbadáť, že d'Artagnan nie je celkom obyčajný človek. A tak ako si opakoval, že smrti už neujde, sa odhodlal, že neumrie celkom potichučky ako niekto menej odvážny a menej zdržanlivý na jeho mieste. Rozmýšľal o rozdielnych povahách protivníkov, s ktorými sa šiel biť, a situáciu začal chápať jasnejšie. Dúfal, že úprimným ospravedlnením, ktoré si dopredu pripravil, si získa Athosa za priateľa, lebo sa mu jeho veľkopanský výzor a vážna tvár páčili. Lichotil si, že Porthosovi naženie strach príhodou s opaskom, ktorú by mohol, ak ho nezabijú, každému rozprávať. A tá historka, účinne podaná, by mohla Porthosa veľmi zosmiešniť. A čo sa týka potmehúdskeho Aramisa, toho sa veľmi nebál. Predpokladal, že keby sa s ním dostal do bitky, odpravil by ho krátko a dobre. Alebo by ho aspoň sekol do tváre, ako to odporúčal Caesar vykonať Pompeiovým vojakom. Trochu mu pošpatiť krásu, na ktorú bol taký pyšný.

Popri tom mal d'Artagnan v sebe ohromnú dávku rozhodnosti, čo mu vložili do srdca otcove rady, ktorých jadrom bolo: „Nestriepť nič okrem toho, čo je od kráľa, kardinála a pána de Tréville.“ Skôr letel, ako kráčal, ku kláštoru zobutých a či bosých karmelitánov, ako ho vtedy volali. Bola to budova bez okien, okolo ktorej sa rozkladali suché lúky ako Pré-aux-Clercs, kde sa obyčajne schádzali ľudia, ktorí nemali na súboj nazvyš času.

Keď d'Artagnan dorazil na pusté priestranstvo, čo sa rozprestieralo pod kláštorom, Athos ho čakal iba päť minút a práve zvonili na poludnie. Bol teda presný a ani najväčší znalec súbojov by mu nemohol nič vyčítať.

Athos, ktorého ešte stále bolela rana, hoci mu ju chirurg pána de Tréville previazal, si sadol na medzník a čakal protivníka s pokojným

a dôstojným výzorom, ktorý ho nikdy neopúšťal. Keď zočil d'Artagnana, vstal a zdvorilo mu podišiel niekoľko krokov naproti. Aj d'Artagnan pristúpil k protivníkovi s klobúkom v ruke, ktorého pero sa vláčilo po zemi. „Pane,“ povedal Athos, „požiadal som dvoch priateľov, aby mi boli sekundantmi, ale dosiaľ neprišli. Čudujem sa, že meškajú. Nie je to ich zvykom.“

„Ja, pane, sekundantov nemám,“ povedal d'Artagnan, „lebo iba včera som prišiel do Paríža, nepoznám tu nikoho okrem pána de Trévillu, ktorému ma odporúčal môj otec. Má česť byť tak trochu jeho priateľom.“

Athos sa na chvíľu zamyslel.

„Vy poznáte iba pána de Trévillu?“ spýtal sa.

„Áno, pane, iba toho poznám.“

„Hm, také niečo,“ hovoril Athos viac pre seba ako d'Artagnanovi, „potom, ak vás zabijem, ma budú pokladať za ľudožrúta!“

„Nie veľmi, pane,“ odpovedal d'Artagnan a dôstojne sa poklonil, „lebo vy mi preukazujete česť, že idete so mnou na súboj s ranou, ktorá vám iste veľmi prekáža.“

„Ba veru, na moju česť, prekáža a spôsobili ste mi čertovskú bolesť, to musím povedať. Ale budem šermovať ľavou rukou, ako robievam v podobných prípadoch. Len si nemyslite, že vám tým preukazujem milosť. Šermujem riadne oboma rukami, budete vlastne v nevýhode. Ľavák je veľmi nebezpečný pre toho, kto na to nie je navyknutý. Škoda, že som vás na túto okolnosť včasnšie neupozornil.“

„Pane, ste naozaj taký zdvorilý,“ povedal d'Artagnan a znovu sa poklonil, „že vám ani neviem dostatočne poďakovať.“

„Celkom ma privádzate do rozpakov,“ odpovedal Athos svojím uhladeným spôsobom, „hovorme radšej o inom, ak vám to nie je nepríjemné. Ach! Ale ste mi dali! Páli ma plece.“

„Keby ste ráčili dovoliť...“ bojazlivo povedal d'Artagnan.

„Čo také, pane?“

„Mám zázračný balzam na rany, balzam, čo mi dala matka, a vyskúšal som ho sám na sebe.“

„No a?“

„No a ten balzam by vám ranu do troch dní zahojil a o tri dni, keď budete zdravý, mi bude vždy veľkou cťou, že sa budem môcť s vami biť.“

D'Artagnan to povedal tak úprimne, že to robilo česť jeho zdvorilosti a nebolo na úkor jeho odvahy.

„Boh mi je svedkom, pane,“ povedal Athos, „váš návrh sa mi naozaj páči, nie že by som ho prijal, ale podľa neho poznať šľachtica na celé hony. Tak hovorili a konali hrdinovia Karola Veľkého, ktorí majú byť vzorom každému rytierovi. Bohužiaľ, nežijeme v dobe toho veľkého panovníka. Žijeme v dobe pána kardinála a o tri dni, čo by sme to ako tajili, všetci by vedeli, že sa máme biť. A bránili by nášmu súboju. Tak čože tí darebáci ešte nejdú?“

„Ak sa veľmi ponáhľate,“ povedal d'Artagnan Athosovi zase tak úprimne, ako mu pred chvíľou navrhoval odložiť súboj o tri dni, „ak sa veľmi ponáhľate a ak ma chcete hneď odpraviť, neokúňajte sa, prosím.“

„To je zase slovo, čo sa mi páči,“ povedal Athos a prívetиво mu pokynul hlavou.. „Kto tak hovorí, má rozum i srdce na mieste. Pane, mám rád takých ľudí, ako ste vy, a vidím, že ak nezabijeme jeden druhého, bude mi neskôršie naozaj veľkým potešením s vami si pohovoriť. Počkajme tých pánov, prosím. Ja mám dosť času a bude to správnejšie. Zdá sa mi, že jeden práve prichádza.“

A skutočne, na konci ulice de Vaugirard sa ukázal ozrutný Porthos.

„Ako!“ skríkol d'Artagnan. „Vaším prvým svedkom je pán Porthos?“

„Áno, a vari je vám to nemilé?“

„Ale nie. Vôbec nie.“

„A tu je druhý.“

D'Artagnan sa obrátil smerom, kam ukazoval Athos, a spoznal Aramis.

„Ako!“ skríkol ešte väčšmi zadivený ako prvý raz. „Váš druhý svedok je Aramis?“

„To sa rozumie. Či neviete, že nás nevidieť jedného bez druhého? A medzi mušketermi a v garde na dvore a v meste nás volajú Athos, Porthos a Aramis alebo traja nerozluční. Pravda, keď prichádzate z Daxu a či z Pau...“

„Z Tarbes,“ opravil ho d'Artagnan.

„Nemusíte vedieť o tej podrobnosti,“ odpovedal Athos.

„Namojveru, páni,“ povedal d'Artagnan, „dobré vás pomenovali, a ak moje dobrodružstvo narobí trochu hluku, aspoň potvrdí, že sa vaša jednotka nezakladá na protikladoch.“

Medzitým sa priblížil Porthos, kývnutím ruky pozdravil Athosa. Potom sa obrátil k d'Artagnanovi a hrozne sa začudoval. Mimochodom povedané, opasok si vymenil a prišiel bez plášťa.

„Ach, ach,“ povedal, „a to že je čo?“

„Bijem sa s týmto pánom,“ povedal Athos, ukazujúc na d'Artagnana, a tiež ho pozdravil kývnutím.

„Totiž, ja sa s ním tiež mám biť,“ povedal Porthos.

„Ale až o jednej,“ odpovedal d'Artagnan.

„A ja sa tiež mám biť s týmto pánom,“ hovoril Aramis, ako prichádzal na bojisko.

„Ale až o druhej,“ povedal d'Artagnan práve tak pokojne.

„A prečože sa s ním biješ ty, Athos?“ spýtal sa Aramis.

„Namojveru, ani veľmi neviem. Buchol ma do pleca. A ty, Porthos?“

„Namojveru, bijem sa len preto, že sa bijem,“ povedal Porthos a začervenal sa.

Athos, ktorému nič neušlo, zbadal slabý úsmev na Gaskoncových perách.

„Mali sme malé nedorozumenie o toaletách,“ povedal mladík.

„A ty, Aramis?“ spýtal sa Athos.

„Ja, ja sa bijem pre istú teologickú otázku,“ odpovedal Aramis a posunkom prosil d'Artagnana, aby neprezradil príčinu jeho súboja. A Athos znovu zbadal úsmev na d'Artagnanových perách.

„Naozaj?“ povedal Athos.

„Hej, pre jedno miesto zo svätého Augustína, o ktorom sa naše mienky rozchádzajú,“ povedal Gaskonec.

„Namojveru, je to vtipný človek,“ mrmlal si Athos.

„A teraz, páni, keď ste sa tak zišli,“ povedal d'Artagnan, „dovoľte, aby som vás poprosil o prepáčenie.“

Pri slove prepáčenie sa Athosovo čelo trochu zamračilo, na Porthosových ústach sa zjavil letný úsmev a Aramis na odpoveď pokrútil hlavou.

„Páni, vy ma nerozumiete,“ povedal d'Artagnan a zdvihol svoju hlavu, na ktorú práve dopadol slnečný lúč a pozlacoval jej jemné smelé ťahy, „chcem vás prosiť o prepáčenie pre prípad, keby som nemohol všetkým trom splatiť dlh. Lebo pán Athos má právo zabiť ma prvý, čím vaše výhlady značne

slabnú, pán Porthos. A vaše, pán Aramis, celkom zanikajú. A tak, páni, opakujem, prepáčte mi, ale len toto, a teraz do strehu!“

A po týchto slovách najgavalierskejším gestom, aké ste kedy videli, d'Artagnan tasil meč. Krv mu búšila do hlavy a v tej chvíľke by bol tasil meč i proti všetkým mušketierom kráľovstva tak, ako to urobil proti Athosovi, Porthosovi a Aramisovi.

Bolo štvrt' na jednu. Slnko stálo v zenite a strašne pripekalo na javisko súboja.

„Je veľmi horúco,“ povedal Athos a tiež tasil meč, „a predsa by som sa neodvážil zobrať kabátec. Práve pred chvíľkou som cítil, ako mi rana krváca, a mám obavu, že by pánovi prekážala krv, ktorú neprelial jeho meč.“

„Máte pravdu,“ povedal d'Artagnan, „a nech by krv preliat môj alebo iný meč, uist'ujem vás, že by som vždy s ľútosťou hľadel na krv takého statočného šľachtica. Budem sa teda biť ako vy, v kabátci.“

„Ale, ale,“ povedal Porthos, „dost' už tých komplimentov a pamätajte, že sme tu ešte my.“

„Hovorte len za seba, Porthos, ak chcete vravieť také nevhodné reči,“ prerušil ho Aramis. „Čo sa mňa týka, myslím, že čo si páni povedali, je veľmi dobre povedané a ozaj hodné obidvoch šľachticov.“

„Tak prosím, pane,“ povedal Athos a stal si do strehu.

„Čakal som na váš rozkaz,“ povedal d'Artagnan a skrížil meč.

Lenže sotva sa meče zrazili a zacvendžali, sa za rohom kláštora ukázala čata gardistov Jeho Eminencie, ktorej velil pán Jussac.

„Idú sem kardinálovi gardisti!“ skríkli odrazu Porthos a Aramis. „Meče do pošvy, páni. Meče do pošvy!“

Ale už bolo neskoro. Dvoch šermujúcich videli v takom postoji, že sa nedalo pochybovať o ich úmysle.

„Pozrimeže!“ skríkol Jussac, rozbehol sa k nim a dal povel svojim vojakom, aby ho nasledovali. „Pozrimeže, mušketieri, a bijú sa! A edikty sú načo?“

„Ste veľmi šľachetný, páni gardisti,“ povedal nazlostený Athos, lebo Jussac bol jedným z predvčerajších útočníkov. „Keby sme vás my pristihli pri bitke, uist'ujem vás, že by sme vám nebránili. Nechajte nás teda a budete mať zábavu bez hocijakej námahy.“

„Páni,“ povedal Jussac, „ľutujem, ale musím vám oznámiť, že to je nemožné. Rozkaz je rozkaz. Ráčte schovať meče a poďte s nami.“

„Pane,“ povedal Aramis, napodobňujúc Jussaca, „vaše milé pozvanie by sme vďačne prijali, keby to záviselo od nás, lenže, bohužiaľ, je to nemožné. Pán de Tréville nám to zakázal. Najlepšie urobíte, keď pôjdete svojou cestou.“

Tento výsmech Jussaca rozčertil.

„Ak neposlúchnete,“ povedal, „zaútočíme na vás.“

„Je ich päť,“ polohlasne povedal Athos, „a my sme len traja. Zase nás premôžu a musíme tu pomrieť, lebo vám oznamujem, že ako premožený sa viac pred kapitána nedostavím.“

Athos, Porthos a Aramis sa hneď postavili do šíku, kým Jussac zorad'oval svojich vojakov.

Tento jediný moment d'Artagnanovi postačil, aby sa rozhodol. Bola to preňho jedna z tých udalostí, ktoré sú rozhodujúce v živote človeka. Mal sa rozhodnúť medzi kráľom a kardinálom. Pre čo sa rozhodne, v tom musí vytrvať. Biť sa znamenalo neposlúchnuť rozkaz. Znamenalo zahrávať sa so životom. Znamenalo stať sa zrazu nepriateľom ministra, mocnejšieho ako sám kráľ. To všetko si mladík uvedomil a, povedzme na jeho pochvalu, neváhal ani sekundu. Obrátený k Athosovi a k jeho priateľom povedal:

„Ráčte dovoliť, páni, aby som vaše slová trochu opravil. Povedali ste, že ste iba traja, a mne sa zdá, že sme štyria.“

„Vy k nám predsa nepatríte,“ povedal Porthos.

„Máte pravdu,“ odpovedal d'Artagnan, „šatom nie, ale dušou hej. Moje srdce je mušketerske, to dobre cítim, pane, a to ma tiahne k vám.“

„Odíd'te, mládenec,“ zvolal Jussac, ktorý zrejme podľa gest a výrazu tváre uhádol d'Artagnanov úmysel. „Vy sa smiete vzdialiť, vám to dovoľujeme. Zachráňte si kožu, chytro utečte.“

D'Artagnan sa nepohol.

„Vy ste naozaj skvelý chlapec,“ povedal Porthos a stisol mu ruku.

„No tak, robte už niečo!“ pokračoval Jussac.

„Veru,“ povedali Porthos a Aramis, „robme niečo.“

„Pán je naozaj veľkodušný,“ povedal Athos.

Ale všetci traja mysleli na d'Artagnanov mladý vek a báli sa, že je neskúsený.

„Budeme len traja, k tomu ešte jeden je ranený, a jeden iba dieťa,“ pokračoval Athos, „a predsa len povedia, že sme boli štyria.“

„Nuž cúvnime!“ povedal Porthos.

„To je ťažko,“ odpovedal Athos.

D'Artagnan videl ich nerozhodnosť.

„Páni, skúste to so mnou,“ hovoril, „a ja vám prisahám na svoju česť, že ak nás premôžu, neodídeme odtiaľto.“

„Akože vás volajú, statočný šuhaj?“ spýtal sa Athos.

„D'Artagnan, pane.“

„Tak teda! Athos, Porthos, Aramis, a d'Artagnan, vpred!“ velil Athos.

„Tak páni, už ste sa rozhodli?“ kričal Jussac po tretí raz.

„Už, páni,“ povedal Athos.

„A čo mienite urobiť?“ spýtal sa Jussac.

„Budeme mať česť vás napadnúť,“ odpovedal Aramis a jednou rukou zdvihol klobúk a druhou vytiahol z pošvy meč.

„Tak, vy sa priečite!“ skríkol Jussac.

„Doparoma! A to vás prekvapuje?“

A deväť zápasníkov sa zúrivo vrhlo na seba, ale nie bez určitého poriadku.

Athos sa zrazil s Cahusacom, kardinálovým miláčikom, Porthos s Bicaratom a Aramis sa ocitol pred dvoma útočníkmi.

D'Artagnan udrel na samého Jussaca.

Srdce mladého Gaskonca bilo, div mu hrud' nerozhodilo. A to nie od strachu, po tom nebolo ani slychu, ale od horlivosti. Bil sa ako rozzúrený tiger, desať ráz sa otočil okolo svojho protivníka, desať ráz menil pozíciu a miesto. Jussaca volali labužníkom šermu a naozaj mnoho šermoval, ale musel sa zvráť, aby sa obrátil pred protivníkom. Protivník bol svižný. Odchyľoval sa od obvyklých pravidiel. Často odskočil. Odrazu útočil so všetkých strán. A útoky odrážal ako človek, ktorý si veľmi cení svoju kožu.

V takom zápase Jussac začal strácať trpezlivosť. Čertil sa, že ho drží v šachu ten, koho pokladal za dieťa. Rozčúlil sa a začal sa dopúšťať chýb. D'Artagnan, i keď nemal dost' skúseností, teóriu šermu poznal dôkladne, zdvojnásobil svoju šikovnosť. Jussac chcel už vec skoncovať, zahnal sa zo všetkej sily na protivníka, pričom sa celkom odhalil. D'Artagnan odskočil, a kým sa Jussac vzpriamil, ako had sa prešmykol popod jeho meč. Vrazil mu svoj meč do tela a Jussac sa zvalil ako snop.

D'Artagnan sa potom rýchlo, nepokojne rozhliadol po bojisku. Aramis už zabil jedného zo svojich protivníkov, ale ten druhý naňho útočil. Aramis však bol v dobrom položení a mohol sa ešte brániť. Bicarát

a Porthos sa práve navzájom zranili. Porthos bol ranený na ramene, Bicarat do stehna. Pretože však rany neboli vážne, šermovali s čoraz väčšou zúrivosťou. Athos utrpel novú ranu od Cahusaca, navidomoči bledol, ale necúvol ani o piad'. Iba si prehodil meč z pravej ruky do ľavej, a tak sa bil.

Podľa pravidiel súbojov mohol ísť d'Artagnan niekomu na pomoc. Keď skúmal, ktorý kamarát potrebuje pomoc, zachytil Athosov pohľad. Ten pohľad bol veľmi výrečný. Athos by sa bol dal radšej zabiť, ako by mal volať o pomoc. Ale mohol hľadiet' a prosieť pohľadom. D'Artagnan to uhádol, urobil ohromný skok a zboku napadol Cahusaca s krikom:

„Sem sa, pán gardista, ja vás zabijem.“

Cahusac sa obrátil; bol už najvyšší čas. Athos, ktorého na nohách držala len úžasná odvaha, padol na koleno.

„Preboha!“ kričal na d'Artagnana, „nezabíte ho mládenček, prosím vás. Keď sa zotavím a budem zdravý, mám si s ním vybaviť starú záležitosť. Len ho odzbrojte a vezmite mu meč. Tak. Dobre! Výborne!“

Takto vykrikol Athos, keď videl, že Cahusacov meč odletel na dvadsať krokov. D'Artagnan a Cahusac sa odrazu vrhli za ním. Jeden, aby ho zachytil, druhý, aby sa ho zmocnil. Ale d'Artagnan bol rýchlejší, pribehol k meču prvý a stúpil naň.

Cahusac bežal ku gardistovi, ktorého zabil Aramis, zmocnil sa jeho meča a chcel sa vrátiť k d'Artagnanovi. Stretol sa však s Athosom, ktorý si cez malú prestávku, ku ktorej mu dopomohol d'Artagnan, vydýchol a v obave, aby mu d'Artagnan nezabil protivníka, chcel pokračovať v súboji.

D'Artagnan pochopil, že by Athosa urazil, keby mu v tom bránil. A skutočne, o chvíľu sa Cahusac zvalil s prebodnutým hrdlom. A práve v tej chvíli Aramis oprel meč o hrud' svojho protivníka, ležiaceho na zemi, a prinútil ho, aby prosil o milosť.

Ostal už len Porthos a Bicarat. Porthos vyčíňal tisíc hlúpostí. Spytoval sa Bicarata, koľko je hodín, a robil vtipné poklony na spoločnosť, ktorú práve dostal jeho brat v navarrskom regimente. Ale čo sa i vysmieval, nevyhrával. Bicarat bol jedným z tých lomiželezov, ktorí padajú iba mŕtvi.

A predsa bolo treba vec skončiť. Mohla prísť hliadka a zobrať všetkých zápasníkov, ranených i neranených, kráľových i kardinálových. Athos, Aramis, a d'Artagnan obstali Bicarata a vyzývali ho, aby sa poddal. Hoci stál proti všetkým s ranou v stehne, Bicarat chcel vydržať. Ale Jussac,

ktorý sa oprel o lakeť, naňho zakričal, aby sa poddal. Bicarat bol Gaskonec ako d'Artagnan, urobil sa hluchý, len sa smial. A medzi dvoma výpadmi si našiel trochu času, aby koncom meča označil na zemi miesto.

„Tu,“ parodujúc jeden verš z biblie, „tu zomrie Bicarat, jediný z tých, ktorí sú s ním.“

„Ale oni sú štyria proti tebe, nechaj to, rozkazujem ti.“

„Tak! Keď mi to rozkazuješ, to je niečo iné,“ povedal Bicarat, „ty si predsa môj veliteľ, musím ťa poslúchnuť.“

A odskočil krok dozadu, a na kolene zlomil meč, aby ho nemusel odovzdať. Kúsky meča prehodil ponad múry kláštora a so založenými rukami začal hvízdať pesničku kardinálových gardistov.

Udatnosť vždy vzbudzuje úctu i u nepriateľa. Mušketeri pozdravili Bicarata mečmi a vsunuli ich do pošiev. D'Artagnan urobil to isté. Potom s Bicaratom, ktorý jediný mohol stáť na nohách, poodnášali pod kláštorňú bránu Jussaca, Cahusaca a toho Aramisovho protivníka, ktorý bol iba ranený. Štvrtý, ako sme už povedali, bol mŕtvy. Zazvonili pri bráne a odnášajúc si štyri meče z piatich, sa omámení radosťou poberali do paláca pána de Tréville.

Kráčali po celej šírke ulice, viedli sa popod ruky, zastavovali každého mušketera, ktorého stretli, takže nakoniec z toho bol hotový triumfálny pochod. D'Artagnanovo srdce od radosti plesalo; kráčal medzi Athosom a Porthosom a nežne ich objímal.

„Hoci ešte nie som mušketerom,“ povedal novým priateľom, keď vchádzali do brány paláca pána de Tréville, „aspoň ste ma prijali za učňa, všakže?“

6*/ Jeho Veličenstvo kráľ Ľudovít xiii.

Táto udalosť narobila mnoho hluku. Pán de Tréville na mušketerov nahlas veľmi nadával, no v duchu im blahoželal. Avšak pretože to musel neodkladne oznámiť kráľovi, sa pobral do Louvra. Bolo už veľmi neskoro. Kráľ sa zatvoril s kardinálom a pánu de Tréville oznámili, že kráľ pracuje a teraz neprijíma. Večer prišiel pán de Tréville zase do paláca, ale kráľ bol práve zaujatý hrou. Kráľ práve vyhrával, a keďže Jeho Veličenstvo bolo veľmi lakomé, bolo vo veľmi dobrej nálade. A tak len čo kráľ zazrel pána de Tréville, zvolal:

„Podťe sem, pán kapitán, podťe, podťe, nech vás vyhreším. Viete, že Jeho Eminencia sa prišla žalovať na vašich mušketerov, a to s takým rozčúlením, že je teraz od toho chorý. No ale také niečo! Tí vaši mušketeri, tí diabli, patria na šibenicu!“

„Nie, Veličenstvo,“ povedal pán de Tréville, ktorý hneď vycítil, ako sa vec skončí. „Nie, práve naopak, sú to dobrí ľudia, krotkí ani ovečky, a ich jediným želaním je: tasiť meč v službe Vášho Veličenstva, o tom vás ubezpečujem. Ale gardisti pána kardinála jednoducho vyhľadávajú s nimi hádky a už aspoň pre česť armády sa musia neboráci chlapci brániť.“

„Počujte že pána de Tréville,“ povedal kráľ, „počujte! Akoby hovoril o nejakom nábožnom bratstve! Skutočne, pán kapitán, mám sto chutí vám odňať dekrét a dať ho slečne Chemerault, ktorej som sľúbil miesto predstavenej kláštora. Len si, prosím vás, nemyslite, že verím vašim rečiam. Volajú ma Ľudovítom Spravodlivým a hneď, hneď sa o tom presvedčíme.“

„A práve preto, že sa spolieham na vašu spravodlivosť, trpezlivo a pokojne vyčkám na váš rozsudok.“

„Len čakajte, pane, len čakajte,“ povedal kráľ, „dlho vám nedám čakať.“

A veru šťastie sa obrátilo, a pretože kráľ začal prehrávať, čo vyhral, našiel si dobrú zámienku, aby mohol ujsť s výhrou. O chvíľu vstal a peniaze, čo ležali pred ním a ktorých väčšia čiastka bola z výhry, vopchal do vrečka.

„La Vieuville,“ povedal, „sadnite si na moje miesto, veľmi súrne musím hovoriť s pánom de Tréville. Ach!... Mal som tu osemdesiat louisov, vložte tú istú sumu, aby sa tí, čo prehrávajú, nemohli žalovať. Spravodlivosť nadovšetko.“

Potom sa obrátil k pánu de Tréville a kráčal s ním k výklenku okna.

„Tak teda, pane,“ pokračoval, „hovoríte, že to gardisti Jeho Eminencie začali spor s vašimi mušketermi?“

„Áno, Veličenstvo, ako vždy.“

„Tak čujme, ako sa to vlastne stalo! Lebo ako viete, pán kapitán, sudcovi treba vypočuť obidve stránky.“

„Nuž, božemôj! Celkom jednoducho a celkom prirodzene. Traja z mojich najlepších vojakov, ktorých Vaše Veličenstvo pozná po mene, ktorých oddanosť už neraz ocenilo a ktorým, o čom môžem kráľa ubezpečiť, služba veľmi leží na srdci – teda traja z mojich najlepších vojakov, páni Athos, Porthos a Aramis, si vyšli pre zábavu na vychádzku s istým mladým gaskonským kadetom, ktorého som im toho istého dňa ráno zveril. Myslím, že chceli ísť do Saint-Germain a mali sa stretnúť pri bosých karmelitánoch. Ale tu ich vyrušili pán de Jussac a páni Cahusac, Bicarat a ešte dvaja gardisti, ktorí tam iste neprišli v takom počte bez zlého úmyslu proti ediktom.“

„Á, tak! Čosi mi tým napovedáte,“ povedal kráľ, „istotne sa tam prišli biť.“

„Ja ich nechcem podozrievať, sire, ale ponechám Vášmu Veličenstvu na uváženie, čo môže robiť päť ozbrojených mužov na takom pustom mieste, ako je okolie kláštora karmelitánov.“

„Áno, máte pravdu, Tréville, máte pravdu.“

„A tu, ako uvideli mojich mušketerov, zmenili svoj úmysel. Zabudli na osobný hnev pre nenávisť voči zboru mušketerov. Vaše Veličenstvo predsa dobre viete, že mušketeri, ktorí patria kráľovi, a jedine kráľovi, sú prirodzenými nepriateľmi gardistov, ktorí patria pánu kardinálovi.“

„Áno, Tréville, áno,“ povedal kráľ zadumaný, „a je to veľmi smutné, verte mi, vidieť vo Francúzsku dve strany, dve hlavy ríše. Ale to prestane, Tréville, všetko to prestane. Hovoríte teda, že gardisti vyhľadávali spor s mušketermi?“

„Ja tvrdím, že sa veci pravdepodobne tak odohrali, ale neprisahám na to, sire. Vy viete, ako ťažko je zistiť pravdu. Iba keby bol človek nadaný tým zázračným inštinktom, pre ktorý Ľudovíta xiii. voláme Spravodlivým.“

„Veru Tréville, máte pravdu, ale vaši mušketeri neboli sami. Bol s nimi i nejaký chlapec?“

„Áno, sire, a jeden ranený. Takže traja kráľovskí mušketeri, z ktorých jeden bol ranený, a jeden chlapec, nielenže čelili piatim obávaným gardistom pána kardinála, ale štyroch z nich ešte i zrazili na zem.“

„To je predsa víťazstvo,“ zvolal kráľ a oči mu žiarili, „úplné víťazstvo!“

„Áno, sire, práve také dokonalé, ako bolo víťazstvo v Ponts-de-Cé.“

„Štyria chlapi, z ktorých jeden bol ranený, a jeden chlapec, hovoríte?“

„Taký mládenček. Ale pri tejto príležitosti sa tak mužne zachoval, že by som si ho dovoľil odporúčať Vášmu Veličenstvu.“

„Ako sa volá?“

„D'Artagnan, Veličenstvo. Je to syn jedného z mojich najdávnejších priateľov. Syn človeka, ktorý bojoval s kráľom, vašim otcom slávnej pamäti.“

„A vy hovoríte, že sa ten mladík statočne zachoval? Porozprávajte mi o tom, Tréville. Viete, že rád počúvam rozprávanie o vojne a o boji.“

A kráľ Ľudovít xiii. si pyšne vykrútil fúzy a podoprel si ruky v bok.

„Sire,“ pokračoval de Tréville, „ako som vám už povedal, pán d'Artagnan je ešte skoro chlapec, a pretože nemá časť byť mušketerom, bol v civilnom oblečení. A keď gardisti pána kardinála videli, že je veľmi mladý a k tomu ešte nepatrí ku zboru, vyzvali ho, aby sa vzdialil ešte pred útokom.“

„Tak vidíte, Tréville,“ prerušil ho kráľ, „že oni začali útočiť.“

„Tak je, sire. O tom už niet najmenšej pochyby. Vyzvali ho teda, aby sa vzdialil. Lenže on im odpovedal, že je srdcom mušketer a oddaný Jeho Veličenstvu, a tak teda ostane s mušketermi.“

„Je to statočný mladík,“ šepkal kráľ.

„A skutočne ostal s nimi. Vaše Veličenstvo v ňom má udatného bojovníka, lebo práve on tak strašne zasiahol Jussaca, čo pána kardinála tak veľmi hnevá.“

„On poranil Jussaca,“ vykrikol kráľ, „on, ten chlapec! No také niečo, Tréville! To je nemožné!“

„Je to pravda, ako že mám tú časť hovoriť to Vášmu Veličenstvu.“

„Jussaca! Jedného z prvých šermiarov celej krajiny!“

„Veru, sire! Našiel svojho majstra.“

„Chcem vidieť toho mladíka, Tréville. Chcem ho vidieť, a ak možno niečo preňho urobiť, tak sa o to postaráme.“

„Kedy ho ráci Vaše Veličenstvo prijať?“

„Zajtra na poludnie, Tréville.“

„Mám ho priviesť samého?“

„Nie, prived'te mi všetkých štyroch. Chcem sa im odrazu poďakovať. Oddaných ľudí je málo, Tréville. Oddanosť treba odmeniť.“